

UNIV. BIBLIOTH.
* 1903 *
HELSINGFORS

J. H. ERKKO

POHJOLAN HÄÄT

J. H. ERKKO

on julkaissut:

- Valikoima runoelmia.* 6: —, koruk. 7: 50.
Kotoisia tarinoita. 3: 80.
Uusia runoelmia. 2: 75, koruk. 4: —.
Havaittuani. Vihko runoja ja virsiä. 1: —.
Tietäjä. Viisinäytöksinen runoelma. 2: 75, koruk.
4: —.
Uskovainen. Eletty kertomus. 1: 75.
Kuuplia. Runoelmia. 1: 75.
Aino. Viisinäytöksinen runoelma. 3: 25, koruk.
4: 75.
Kullervo. Runomuotoinen murhenäytelmä vii-
dessä näytöksessä. 3: 75, koruk. 5: 25.
Ajan varrelta. Laulurunoja. 2: 25, koruk. 3: 75.
Runoelmia ja ajatelmia. 3: 50, koruk. 5: 50.
Pimeään tullen. Runoa ja suorasaanaista. 3: 75,
koruk. 5: 25.
Suomalainen huoneentaulu. 15 p. Korupainos
2: 50.
Pohjolan häät. Kolminäytöksinen runo.
Elias Erkko. Elinan surma ynnä muita kir-
joituksia. Toimitti J. H. Erkko. 2: 50.

POHJOLAN HÄÄT

KOLMINÄYTÖKSINEN RUNO

SUOMALAISEN TEATTERIN VIHKIJUHLAAN

9 P. HUHTIK. 1902

KIRJOITTI

J. H. ERKKO

HELSINGISSÄ
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA

Oikeudet pidättää tekijä.

HELSINGISSÄ,
SUOMAL. KIRJALL. SEURAN KIRJAP.-OSAKEYHTIÖ,
1902.

Henkilöt:

Näyttelijöitä juhlanäytännössä:

VÄINÖ, laulaja	-----	Hra	<i>B. Leino</i>	
SUURSEPPO	-----	,,	<i>E. Falck</i>	
ILMARI	-----	,,	<i>A. Ahlberg</i>	
LEMMINKÄINEN	-----	,,	<i>A. Riddelin</i>	
LOKKA	-----	Rva	<i>O. Salo</i>	
ANJA	-----	Nti	<i>H. Tähtinen</i>	
PELLERVO (lauluparvineen)	} maamiehiä	{	Hra <i>A. Rautio</i>	
IMMO			,,	<i>I. Lattu</i>
LOUHI, Pohjolan emäntä	-----	Nti	<i>M. Lähteenoja</i>	
TURJO ,, isäntä	-----	Hra	<i>A. Lindfors</i>	
ILVO, Pohjan impi	} sisaruksia	{	Nti <i>L. Högdahl</i>	
TERHI			,,	<i>A. Hildén</i>
RUTJO			Hra	<i>E. Suonio</i>
PATURI, juhlan johtaja	-----	,,	<i>E. Salmela</i>	
OSMOTAR, oluen seppo	-----	Rva	<i>N. Kahilainen</i>	
AILA, Pohjan nainen	-----	Nti	<i>E. Tompuri</i>	
KAASO	-----	Rva	<i>O. Poppius</i>	
POIKA, pikkarainen	-----	-----	-----	
KAVE, näkijänainen	-----	Nti	<i>E. Malm</i>	
IMPIPARVI	} laulajoina	{	-----	
POIKAPARVI			-----	-----
VANHAIN PARVI			-----	-----
KALEVALAN LAULUPARVI	-----	-----	-----	

Vartijoita, sanantuoja, heimojen lähetystöjä, esikävijöitä, nais- ja miespaimenia, joilla millä torvi, millä sarvi, luikku tai huilu riippuu olkanauhasta; metsästäjä, orja y. m.

Kaikellaista hääkansaa Suomen eri heimoja. — Luonnottaria: Ilmatar ja Tuulettaret; Hallatar, Usvatar, Aallotar ynnä runottaria: (Päivätär, Kanteletar, Kastehelmetär, Sadehelmetär, Merihelmetär ja Kyynelhelmetär).

ENSI NÄYTÖS
KIHLAJUHLA

Suvannon suulla kosken partaalla. Kansaa karttuu vähit-
tään. Vähän väliä pojat jakavat tytöille puukkojaan tuppeihin,
saaden välistä niitä takaisinkin; keskustelevat vastakkain ja
nypistelevät toistensa vaatteita.

ENS. MIESPAIMEN.

Kevät on tulossa, tyttö.

ENS. NAISPAIMEN.

Kihlajuhla on tulossa.

ENS. MIESPAIMEN.

Tunnetko tulenkytöä?

ENS. NAISPAIMEN.

Kaskenko?

ENS. MIESPAIMEN.

Tulenkyytöä

Kaikkiällä: kaskimailla,
Ilmassa ja ihmisissä,
Povessasi paidan alla,
Joka paikassa paloa.

Tuollakin sumun sisässä
 Uskon itkevän kipinän,
 Niinkuin linnun liika nuoren,
 Joka piipottaa pesässä,
 Pääsemättä päivän alle.

ENS. NAISPAIMEN.

Tunnen, tunnen tuskaloista
 Kipinän kitupaloa,
 Silmänkiillon kitkutusta,
 Vaan en tunne valtavata,
 Sitä suurta ja suloista
 Nuorkeväimen nuotiota,
 Jolle rastahat runoili
 Suomen suurina suvina. —
 Hallattaret hämmentävät,
 Sumuttaret sammuttavat
 Suurten kiihkojen kipunan. —

(Hallatarten parvi väikkyy taampana, sumutarten seura
 likellä. Molemmat vähä loittonevat, kunnes myöhemmin
 kokonaan pakenevat.)

ENS. MIESPAIMEN.

Miksi eivät viihdy suossa?

ENS. NAISPAIMEN.

Tarvis taikoja olisi,
 Väkevätä Väinämöistä.

ENS. MIESPAIMEN.

Tässä tarvitaan takoja,
Sepon suuren työvasara.

ENS. NAISPAIMEN (painaa korvansa
maata vasten).

Etkö kuulekin jytyä?
Maassa, ilmassa, vesissä,
Kaikissa kohina kumma.
Koske maata korvallasi! —
Siell' on seppiä sisässä.

ENS. MIESPAIMEN (kuuntelee ja nou-
see).

Kuulen, kuulen, siell' on kuume,
Kuin tässä sydämalassa. —
Tuossa puukko tuppehesi.

ENS. NAISPAIMEN.

Kiitos — tässä mun käteni!
Lähtekäämme, meill' on lämmin.
Aika hallan on hävitä,
Sumutarten suohon mennä.

(Lähtevät. — Parvi muita paimenia saapuu.)

TOINEN MIESPAIMEN.

Kevät päätä keikutellen
On tulossa — tunnen tässä.

TOINEN MIESPAIMEN.

Sen minäkin tässä tunnen,
 Mut on Usvatar edessä,
 Hallattaret halmemailla,
 Kova talma kosken päällä —
 Takatalvi on tulossa.

TOINEN MIESPAIMEN.

Torvihin puhaltakaamme!
 Lujat loitsut huutakaamme,
 Että ilma liikahtaisi!

(Puhaltavat torviinsa — ei kuulu ääntä.)

Usva sammuttaa sanamme.
 Aatos, ilmojen ihana
 Laulelija, luojan lintu,
 Vangittuna vaivojansa
 Rinnoissamme ruikuttavi.

NUORI METSÄMIES.

Tässä tarvitaan sotia,
 Lemminkäisen miekan leikki.
 Ennen ei kukistu talvi,
 Ei otusta metsä anna,
 Laumat nääntyvät nälässä.

IMMO.

Sotikohot luonnottaret,
 Itse ilmojen jumalat.

Maamies ei sotia suosi,
 Sen on tarvis työn-uroita.
 Siksi kammon kaikkialla
 Lietomieltä Lemminkäistä,
 Joka on juomingin pitäjä,
 Paha riitojen pukari,
 Jolle on lempi ja elämä
 Leikin lasku, kihlakiima.
 Hänp' on aamupäivän perho,
 Jok' ei illasta välitä.

TOINEN NAISPAIMEN.

Sin' olet vanha ja vakava,
 Kuulostat kuin naavakuusi. —
 Miksikä tulitkin tänne,
 Kun et kihloista välitä?

IMMO.

Kyllä kihloista välitän,
 Vakavista ja tosista,
 Vaan en perhojen pelistä —
 Olenpa itsekin leski.

TOINEN NAISPAIMEN.

Tytöt, kuulitteko? — leski!
 Tässä on tukeva leski. —
 Montako sinulla lasta?

(joukko tyttöjä kertyy Immon ympärille.)

IMMO.

Ei enempi, ei vähempi
 Kuin on sormia käsissä.

NUORI METSÄMIES.

Lasket leikkiä tosista.
 Miehen sormet tutkikaamme,
 Niit' on katkennut kentiesi.

JOUKKO.

Tutkikaamme, tutkikaamme!

(Tarkastavat Immon sormia.)

TOINEN NAISPAIMEN.

Kaikki on ukolla sormet.
 Laula kukko kunniata,
 Koska on miehessä mehua.

IMMO.

Kaikk' on sormet, kaikki lapset,
 Pellervon väkeä kaikki,
 Itse Väinön vaalimia.

TOINEN MIESPAIMEN (halveksivasti).

Ikämiestä harmajata
 Tytöt tuhmat kiertelevät,
 Kuin varikset syyskesällä
 Kuhilasta kaartelevat.

IMMO.

Ikä heinän heikontavi,
 Vuodet hongan vankentavat,
 Miestä ei harmaus hävitä.
 Käki on harmas nuorenakin,
 Korppi musta vanhanakin.
 Ikä ei tukasta tunnu
 Eikä vuosien luvusta,
 Vaan sydämen sykkinästä;
 Veressä elämän virta.
 Tunnusta tätä povea!

AILA (tunnusteleo Immon rintaa).

Poika on urholla povessa,
 Vaikk' on hapsot harmahissa.

IMMO.

Senkö tunnustat — sinunpa
 Tuppehesi puukon painan,
 Työkädellä työteräksen
 Enkä lapsien lelua.
 Sano, suostutko minulle!

AILA.

Kannan puukkosi pyhänä!
 Salli, seulon päätöstäni —
 Sulla on laaja lapsijoukko?

IMMO.

On perijät, on perinnöt.
 Syntyi lapsi, kasvoi leipä,
 Polven jatko, pellon jatko,
 Inehmon elämän jatko.
 Miestä kumpikin kysyvät —
 Miestä kai kysyt sinäkin?

AILA.

Miestäpä hyvinkin. Mutta
 Sin' olet kalevalainen,
 Minä Pohjolan väkeä.
 Sota on kamala kauan
 Riehunut rajoilla näillä,
 Viha veljesten välillä.

IMMO.

Sin' olet nainen. Ei vihoja,
 Ei sotia sydämässäsi.

AILA.

Missä mies on meltorauta,
 Siellä naisessa terästä.
 Missä urhot on utua,
 Hentoa ja häilyväistä,
 Siellä kokko, kyy nokassa,
 Keikahtavi kynsinensä,
 Rintahan ripeän naisen,

Ettei mieheys menisi
 Maasta, vaikka miehistämme —
 Min' olen sukua Louhen.

IMMO.

Louhen uljasta sukua.
 En sinua siltä säiky.
 Tääll' on suuret kihlajaiset,
 Tupen täyttäjäiset, täällä
 Pyhän kosken partahalla.
 Täällä vanhastansa vahvat
 Isketty on lemmeäliitot
 Eri heimojen välillä.
 Minkä taatot tappeluilla,
 Kostolla, kateudella
 Särkivät sukuväliä,
 Löivät haavoja syviä,
 Sen lapset sulolla lemmeä
 Voitivat, paransivatkin.
 Puukko, rauhan työkalumme,
 Miekan sorrokset sovitti.
 Taaskin on tekeillä roihi,
 Kokkovalkea komea,
 Liekin lennolle jalolle
 Suomen lahkojen sovuksi.
 Tääll' on kaiken keskustana,
 Tähtisilmänä sulona,
 Urhojen vesivalona
 Pohjolan ihana immyt.

AIIA.

Häinkö täällä?

IMMO.

On tulossa.

AIIA.

Sinäkin sitä ihaillet.

IMMO.

Kalevalan kunniata,
Suomen onnetart' ihailen.

AIIA.

Onnetarko? Ken omisti
Oikkuisimman impyeistä?
Ken Kalevan sankareista?

IMMO.

Neittä kilvan on kosinut
Veljekset: Vakava Väinö,
Ihmeseppe Ilmarinen
Sekä lieto Lemminkäinen.
Emo tyttönsä lupasi
Laulajalle kuuluisalle,
Kun takoi onnensammon.
Impi itseppä halusi
Suurta seppo Ilmaria,

Tuhattaitoista urosta —
 Emo vaati onnensammon.
 Tytön taatto, vanha Turjo,
 Jota horjuttaa humala,
 Suositti kotivävyksi
 Lietomieltä Lemminkäistä,
 Mutta toivotti salassa
 Hänet surman sullhaseksi, —
 Laittoi Tuonelan joelle.

ERÄS JOUKOSTA.

Tämä on tuttua monelle.

(kuuluu: „tuttua, tuttua“.)

IMMO (jatkaa).

Laulaen ei synny sampo
 Itse Väinönkään uhalla,
 Eikä juoden ja tapellen,
 Vaikka Kaukokin kysyisi.
 Tarvitahan työn-urosta,
 Älyn sepposankaria.
 Siksi Väinö veljyensä,
 Itse Ilmarin lähetti
 Oman päänsä päästimeksi
 Pohjolahan. —

JOUKKO.

Sitten, sitten?

IMMO.

Impehen ihastui seppo,
 Vaikkei virkkanut sanoilla.
 Alkoi taidolla takoa,
 Takoi tarmolla, tulella,
 Väellä väkevän luonnon,
 Synnytti sydämestänsä
 Sydämille kaiken kansan
 Samponsa satahyväisen.

AILA.

Siin' oli sepoksi miestä.

JOUKKO.

Ensim.

Sampo, sampo, sampo!

Toinen.

Seppo on takonut sammon!

Kolmas.

Kevät on suuri Kalevalassa!

Neljäs.

Kevät on suuri Suomenmaassa!

Viides.

Kevät suuri, juhla suuri
 Kalevalassa, Pohjolassa,
 Kihlajuhla kaiken kansan!

AILA.

Niinkö Ilmari ehätti
Immen veljensä uhalla?

IMMO.

Vielä ei käsissä voitto.
Kun oli sampo jauhamassa,
Louhi lausui: „Kaada karhu
Tuonelan tupien luota?“ —
Seppo kaasi. — „Suista suuri
Hiisien himokas hauki!“ —
Seppo suisti. — „Kynnä kyinen,
Käärmehinen Louhen pelto!“ —
Seppo kynti kuin kuningas.
Perkasi petoisen pellon
Kukkivaksi kultamaaksi,
Suori suurimman tekonsa,
Voitti immenkin ihanan.

KAVE (haaveisesti).

Suurin on teoista Sampo,
Siitä se kumiņa kumma
Maavesissä, suovesissä,
Koskissa raju kohina,
Pilvissä salamat pitkät.

(Tähystäen kätensä alate.)

Näettekö Pohjolasta
Suurta maailman valoa?

Sumunkin sakean kautta
 Sammon valkeat valuvat,
 Lentoliekkinä leviten,
 Matalalla, korkealla
 Ilonkukkia kuvaten.
 Vedet välkkyvät valossa,
 Liekin on tulessa taivas.

TOINEN NAISPAIMEN.

Tuollapa terävä silmä! —
 Miksi ei valo minulle välky?

TOINEN MIESPAIMEN.

Eikä mulle.

KAVE (yhä jatkaa tähystelyä).

Luo syvälle
 Silmäsi läpi sumujen! —
 Hallattaret haamottavat
 Hopeaisissa helyissä,
 Valot puhki puikehtivat
 Usvatartenkin utuisten.
 Salon siintävän povesta,
 Missä on metsä aina nuori —
 Parven pulskean näette
 Tänne astuvan; edellä
 Uros valkea, valittu.

TOINEN NAISPAIMEN.

Jo näenkin, jo näenkin!

TOINEN MIESPAIMEN.

Parvi valvasta väkeä,
Kuuletteko? — Kuuletteko?

JOUKKO.

Jo näemme! — Kuulemmekin!
Seppo Ilmari tulossa!

IMMO.

Laula ei sanoilla seppo,
Vaan vasaran kalkkehella.

ERÄS JOUKOSTA.

Lemminkäinen on tulossa!

IMMO.

Ei ole laulu Lemminkäisen:
Karkea on Kaukon ääni.
Väki on Pellervon väkeä,
Suon sumujen loitsijoita,
Hallatarten häätäjöitä.
Joukon johtaja ylevä
On valittu, valvas Väinö, —
Liekin lentoja näette! —

Kuulette jumujyrinän.
Ukonpoika on tulossa!

(Väinö, Pellervo ja lauluparvi astuvat esille.)

VÄINÖ.

Terve kevät, terve kukka!
Terve nuori nousukansa,
Vartija tulevan päivän!

KANSA.

Terve, kunnia keväimen,
Laulun kultainen kuningas!
Terve laulu, terve laulajat!

IMMO.

Terve, laulaja, tulesi! —
Haamattisi halki pilven,
Halki harsoisten sumujen
Maalle valmisti valoa.
Täytä taivainen tekosi,
Kevätpäivä päästä kahlehista!

VÄINÖ.

Seppoamme seuratkaamme.
Kädet luonnotarten käyvät
Työmme, toimmemme avuksi.
Onnemme, ilomme ilma
Selviää sydämistämme.

IMMO.

Tuolla Hallattaren parvi!

VÄINÖ.

Hallatar kateinen, karsas,

Tuonentyttären äpäpä!

Poistu maita polkemasta,

Hampahin hajottamasta

Kukkia, kevätsuloa,

Nuoren toivon tähkäpäitä,

Anna elpyä elämän viljan!

Aamuauringon valossa,

Silmän nuoren auetessa,

Kun on tyyntä ja iloista —

Miksi pistät kyisen pääsi,

Maihin kylvät hyisen jääsi,

(Vain hymyilet kuolemalle? —

Painu hautahasi halla julma!

(Hallattaret leijuen loittonevat.)

HALLATAR (loitotessaan).

Ihminen, oman povesi

Hallatar hävitä ensin:

On sinussa hyytä, kyytä,

Koska heikkoja hävität,

Et somaa, suloista säästä,

Itseskin, omat ilosi,

Syöpi sun sydämes halla.

Ensin itsesi sulata,
Sitten syyttele minua.

IMMO.

Sepä vastata sukaisi. --
Tässä uivat usvattaret!

VÄINÖ.

Usvatar, epäsikiö!
Miks'et tunne, minne mennä?
Ylöskö, alasko maahan
Vaiko siirtynet sivuille?
Epämuoto, muitten orja,
Epävarma kuin on valhe --
Mitä tahdot, ponnistatko minne?
Synkeästä yön sylistä
Kesken syntynyt runotar,
Eksyttäjäksi herännyt, --
Sulla on povessa tuska,
Aurinkoa aavistava,
Helmettäreksi haluten --
Maasta ponnista tai maahan painu!

USVATAR (loitotessaan).

Ihminen, itsekin usva!
Paljonko valoa päästät
Läpi luusi ja lihasi?
Onko tiesi sulle selvä?

Etkö harhaten hapuile?
 Vaihdat muotoja moniksi —
 Itsesi kivetä ensin
 Taikka vaihetu valoksi —
 Sitten Usvatarta syytä!

VÄINÖ.

Astu Ilmatar, emoni,
 Alas ilmalinnastasi,
 Lähetä tuvista tuulten
 Tyttäresi tuulettaret:
 Maasta Hallatar hävitä,
 Usvatarten valta voita! —
 Tunnetteko tuulten laulun?
 Ilmattaren kannel soipi!

(Ilmatar ja neljä tuuletarta humahtavat esille, tarttuen hallattariin ja usvattariin, — tuuli tohisee ja vinkuu.)

VÄINÖ (edelleen).

Terve, Ilmatar ihana,
 Kun kevättä nuorta kannat,
 Saattelet suven suloja,
 Häätelet haluja hallan,
 Mailta murhannet matoja,
 Ryömiäitä, ryöstäjiä —
 Raitis ilma, riistavuosi anna!
 Terve kaikki ilman immet,
 Tuulettaret, toimettaret,
 Siiven antajat ajalle,

Terve luonnon voimattaret,
 Antajat elämän riemun,
 Nostajat nopean riennon —
 Kansa, toimen karkeloihin nouse!

KANSA (eri tahoilla).

Karkeloihin! Karkeloihin!

VÄINÖ.

Auta armias jumala
 Ajan tuulien tukoista,
 Mielivallasta väkevän!

(Kansa uudistaa ensi ja viime säkeen. — Tuuli tyyntyy.)

ILMATAR.

Ilmatart' ylistä, kansa!
 Tuopi tyynen, tuopi myrskyn:
 Poudan pitkässä levossa
 Ravistuisi rannan venhe,
 Mieskin laiskana lahoisi,
 Jollei purje pullistuisi;
 Rutto tyynessä tulisi,
 Mätänisi maan elämä,
 Jollei puskisi puhuri.
 Tuulten raivoten rajusti,
 Purjemiehet ponnestuvat,
 Neuvostuu peränpitäjä.

VÄINÖ.

Pois vihurit vinkumasta!
 Ukko, ilmoja aseta,
 Sylihisi tuulet sulje,
 Vie ne valloiksi vesille,
 Luonto luonnolle avuksi,
 Jäitä koskihin kukista! —
 Kevätvallat tee vapaiksi maassa!

(Ilmatar impineen kiittää vinkuen vesille, vieden taustalle siirtyneet hallattaret ja usvattaret kerallaan. Ilma seestyy.)

VÄINÖ (kansalle).

Pojat nuoret, kansa kaunis!
 Kun tekee pahasti luonto,
 Sitä vastahan sodimme;
 Kun luonto hyvällä tiellä,
 Sille riennämme avuksi.
 Nyt kevättä auttakaamme,
 Tuulen tuoksinnalla työhön!
 Tuolta, tuon suvannon suusta,
 Joukko jäitä purkamahan
 Kevätkosken nieltäviksi,
 Ettei tulvia tulisi.

IMMO.

Vereksemme viisas neuvo!
 Nuoret, seuratkaa minua!

(johtaa osan nuorisoa suvannolle.)

VÄINÖ.

Aallotar, unesta nouse,
 Ota usvat, hallat helmahasi,
 Niitä liekuta kuin lapsiasi:
 Toimeviksi ja hyviksi!

(Aallon väkeä näkyy.)

Aallon kansa aina nuori,
 Terve noustua vapaaksi!

PELLERVO (parvineen laulaa).

Maa uneksi talven alla,
 Kontio pesässä nukkui,
 Saartajat mökin sopessa.
 Aallonkansa, vaikka valvoi,
 Kahleita kovia kärsi,
 Ei hymyillyt sille päivä,
 Ei rakastanut se rantojansa.
 Väinö vanha maan herätti:
 Kukkia unesta kutsui,
 Ajoi kontion pesästä,
 Saartajan salolle johti,
 Aallon kansan jään kiroista
 Päästi päivyen hyväillä,
 Aartehia maalle antamahan. —

VÄINÖ.

Aallotar, pidä povesi
 Sulana, vapaana aina,
 Rikastuta rantojamme!

IMMO (palaten nuorison kera).

Nuoriso, pidä povesi
Sulana, vapaana aina!

JOUKKO.

Kansakin, pidä povesi
Sulana, vapaana aina!

VÄINÖ.

Näettekö päivän pilkotusta?

(Kansa liikehtii tähystellen ihastuneena ympärilleen.)

Puut punehtuvat salolla.

Päivätär, jumalten juhla-impä,

On likellä liikkumassa —

Kohta täälläkin — tulena tuolta

Se kevein kengin sipsuttavi,

Sen sivuilla helmetärten parvi

Kuin tähdet sivuilla päivän.

(Runottaret puitten välistä haamottavat.)

KANSA (yhä tähystellen etäällä
leijuvia haltiattaria).

Ens.

Valoa, Kevät valoa!

Toinen.

Päivän, silmien paloa!

Kolmas.

Kastehelmien kimallus!

Neljäs.

Tähtiä vesivalossa,
Hurman-impien iloa!

Päivätär päässä valokypärä, kultanhohtavassa pupussa; Kanteletar hajahapsi, siniverho, kultavöineen; Kastehelmetär niitynkirjavassa kukkaverhossa, jossa helmet kimmeltävät; Sadehelmetär kimaltelevassa pilvipuvussa. Merihelmetär vesivalolta välkkyvässä helmikimalteessa ja Kynnelhelmetär valkeassa, ruusuin kukitetussa helmiverhossa. Kaikilla päässä tammi-seppeleet.

KAIKKI HELMETTÄRET.

Me valoa maahan viehätämme,
Siksi Päivätär on ystävämme.

KASTEHELMETÄR.

Kastehelmenä kiiltäen
Minä maaemon pienosten
Mieltä virvotan, kirkastan,
Sitte haihtuen.

SADEHELMETÄR.

Sadehelmenä kastelen
Minä maaemon sydämen,
Maata virvotan, nuorennan,
Sitte väistyen.

MERIHELMETÄR.

Aaltohelmenä loistaen
Minä maailman matkaajaille

Taivasmuistoja suojelen,
Sitte haihtuen.

KYYNELHELMETÄR.

Kyynelhelmenä, sydämen
Minä huojennan murheisen,
Valon sieluhun päästän,
Sitte haihtuen.

KAIKKI HELMETTÄRET.

Päivätärtä me tarvitsemme
Avuksemme.

PÄIVÄTÄR.

Kastehelmi jos lohdutusta
Ei maasta anna;
Sadehelmi jos virvotusta
Ei maahan kannan;
Meren ja sydämen kyyneleen
Tunnette ehkä jäähtyneen;
Silloin Päivätär tarjota
Voipi lämmintä valoa
Ja kutsua maailman virrat.

KANTELETAR.

Minä helmet ja päivän silmän
Kutsun kielille kanteleen,
Siitä helkytän sydämeen,

Siellä kasvatan kukkasiksi
Hurmaaviksi.

VÄINÖ.

Ukon tyttö, Ilmattaren tyttö,
Päivätär, ihanne laulajan!
Sinä helmastasi heität
Kevätsiementä saloille;
Tasan toivoja jakelet,
Tasan kylvät kultiasi:
Päivätär, syte sydämen!
Paljon on muretta maassa,
Paljon toivojen petosta —
Pidä mielessäsi meidän maata.
Helmettäret, aallon lapset,
Runottaret sähköväiset:
Sadehelmi, kastehelmi,
Merenhelmi, kyynelhelmi!
Teidän pienissä povissa
Maa ja taivas tuikkelevi;
Teille aallotar opetti
Polennoivan tanssin tahdin,
Levottoman lentomielen antoi.
Teissä aurinko herätti
Sielun seitsenkaaren kauneuisen,
Korkeutta kaihovan.
Päivätär, valaise kyyneleitä,
Meissä Helmetär herätä,
Keväthetkin, aamuhetkin,

Kaiken kansan juhlahetkin
 Valon kaihoa kohota!
 Kanteletar, soita kaihojamme.

(Kanteletar seppelöi Väinämöisen. Kansa kohottaa laulajalle käsiään. Paimensoittoa raikuu.)

AILA (Immolle).

Kuulehan, Kalevan urho!
 En ole moista ennen kuullut.
 Tämä on suuri Suomen juhla
 Eikä heimojen pitoja: —
 Sinun maasi on minunkin,
 Siskot, veljethän olemme!

IMMO (Ailan kättä pusertaen).

Siksi leivänkin ja'amme,
 Onnen kaiken —

KAVE (joukosta erillään, aavistellen).

Kuunnelkaamme! —

Hyvät haltiat heräävät,
 (salaperäisesti.)

Irti pääsevät pahatkin.
 Metsät kiehuvat mesiä,
 (salaperäisesti.)

Kyytkin keittävät kähyjä.
 Ilmassa, vesissä soipi,
 Kieli on joka kukalla,
 Povi maan, sydämet kansan

Auringolle aukenevat —

Suuri voima on tulossa.

(Kansa levottomasti kuulostaa ja tarkastaa ympärilleen.)

VÄINÖ (seppelöitynä, kansalle).

Mitä on laulu, taito, taika,

Mitä lahjasi runotar? —

Vainko riemuja rikasten,

Herkku kylläisten kotien?

Hetkenkö helykaluja,

Kuplia katoavia,

Joita joutilas puhalsi

Joutolasten leikitellä? —

Vasta on valoa taito

Auringon tulipovesta,

Kun se intonsa janolla

Kaunista totuutta tuopi

Maan ja taivahan meristä;

Kun se kirkastaa elämän

Kuin valon kevätviserrys;

Kun se kärsivät sydämet

Nostattaa masenemasta

Toimen pirteän poluille,

Siiville sinisen ilman,

Kansan onnea avuten,

Maan parasta paimennellen. —

Sieltä seppomme tulossa!

Onnen ankara takoja,

Taidon urhoista ylevin. —
 Torvihin puhaltakaatte!
 Raikukaatte ilman rannat!

(Paimensoitot raikuvat. Eloa ja liikettä. Seppo seuroineen laskeutuu taustalta esille.)

Terve, taitava takoja,
 Kihlajuhlan kilpasulho!

(Väinö ja Ilmari kättelevät toisiansa; keskustelevät.)

KANSA (Ilmarille, nostaen oikean kätensä).

Yhteis-onnemme takoja!

ILMARI (kohottaen oik. kätensä).

Terve teille, nuorsydämet,
 Onnen seppiä jokainen,
 Yhteis-onnen ja omansa:
 Hyvän tahdon, tarkan taidon
 Työkäsissä kansan onni.

ENS.

Ei ole kiitosten kipeä.

TOINEN.

Eikä arvonkerjäläinen.

KOLMAS.

Työ tekijän kiitoslaulu.

LOUHI ja ILVO (syrjässä, aluksi tuntemattomina, puoli-
peitetyin kasvoin).

LOUHI (Ilvolle).

Nyt olet koskessa luettu,
Hurmattareksi vihitty.
Paras miehistä valitse!

ILVO.

Paras kullakin omansa.
Ilmari minun paraani.

LOUHI.

Tääll' on jo kevät käsissä,
Puskeva, kirkuva, soittava —
Suven surmata haluisin.

ILVO.

Minäpä kevättä toivon:
Kaipaukseni, haluni,
Toivoni toteuttaja,
Kiihkoni keveä lintu,
Kevät, lentele ja laula!

LOUHI.

En siedä sitä iloa,
Sitä onnen siemausta,
Jota en armostani anna.

ILVO.

En odota armoasi.
 Elämän ilo on tässä
 Sydämessä sykkivässä,
 Virrassa vereni nuoren.

LOUHI.

Sen sulle emosi antoi.

ILVO.

Oman onnesi janossa
 Elämän minulle annoit.

LOUHI.

Poistukaamme täältä. Tuolla
 Ilmari sinun näkisi.

ILVO.

Sitä soisin.

LOUHI.

Louhen lapsi!

Jäänä soisin polttavasi
 Enkä virtana valuvan.
 Tyttö, tunne arvoasi!

ILVO.

Ilmari minut sulatti.

LOUHI.

Multa ottakoon. — Sivulle, tyttö!

(väistyvät syrjemmäksi.)

AILA (Immolle syrjässä).

Jollei syttyisi sotia
Kilpaveljesten välillä.

IMMO.

Seppo ei sodan takoja.
Sampokin satahyväinen
Hyvän on viljan hirskyttäjä,
Rakkaudesta rakettu.

AILA.

Rauhan viljoista isille
Syttyi ennenkin sotia: —
Rakkaus monesti miekan
Hurmetöihinkin terästi.

(väistyvät.)

VÄINÖ.

Päärunotar, päivän-impä!
Kanna Sammon sankarille
Seppel helmistä hyvistä!

KANSKA (ojentaen kätensä).

Seppel sammon sankarille!

(Päivätär seppelöi Ilmarin.)

Elä, seppo! terve, seppo!
 Yhteis-onnemme takoja.

(Paimensoittoa kuuluu.)

ILVO (Louhelle syrjässä).

Nyt on Ilmari kuningas!
 Juoksenpa sylihin urhon!

LOUHI.

Louhen lapsi, malta mieles!
 Kun hillitset itseäsi,
 Niin voit hallita väkeä.

(väistyvät.)

ILMARI (runottarille).

Päivätär, valokypärä,
 Vaali sampomme vapaana,
 Routihin rutistumasta,
 Pakkasihin painumasta!
 Kanteletar, kaino impi,
 Helmettäret, helmirinnat,
 Suomen onnelle avuksi!
 Että säilyisi sulana
 Jalo riento jauhamassa
 Kansan kasvavan veressä! —

(Runottaret loittonevat, kunnes ilmenevät taustalla haamottavassa valossa. Ilmari kansalle:)

Tuolla Pohjolan perillä,
 Vaaran vaskisen povessa,
 Siellä käy kumisten sampo,
 Aina työssä ja tulessa.

Siinä vahva on varasto
 Koko kansan kuontaloksi,
 Jos on Suomessa sopua
 Siitä kehrätä kerää,
 Jollei heimojen kateus
 Viritä vihoja maassa. —
 Pojat, pohjan ja etelän,
 Karjalan ja jäämin joukot!
 Kahmaiskaamme kaikki tarmo
 Ehjän onnemme teoksi!

NUORI MAAMIES.

Kaikki kunto ja elämä
 Suomen onnen suurteoiksi!

JOUKKO (kättä nostaen.)

Kaikki tarmo ja elämä!

ERÄS LOUHELAINEN.

Mutta meille on taottu
 Sampo, Pohjolan hyväksi,
 Eikä kaiken Suomen kansan.
 Oravasta ei jakaen.

NUORI METSÄMIES (näyttää louhelaiselle nyrkkiään).

Mies, jos tahdot tappelua,
 Niin tästä sopua näytän!

IMMO.

Onni suurentuu jakaen:
 Kun rakastat kymmeniä,
 Kymmen-onni on osasi.
 Minkä suojelet satoja
 Tai tuhatta turvaelet,
 Oman onnesi jakaen,
 Sen ylennät onneasi,
 Suurennat oman osasi.

ERÄS LOUHELAINEN.

Petkutat peto minua!

(poistuvat.)

LOUHI (Ilvolle).

Kuulit saalihin jaosta,
 Tahtovat jaella sammon.

ILVO.

Äiti, annatko osani?
 Seppo sen takoikin mulle.

LOUHI.

Seppo lie sinun osasi.
 Sampo mulle on taottu
 Lunnahiksi.
 Sen minä kytken kalliohon,
 Taakse lukkojen lujien,

Uskollisteni iloksi.
 Heille, kun hyvin anovat,
 Hyvin käyvät käskyjäni,
 Jakelen jalomuruja,
 Kuinka tunnen ja haluan. —
 Valta kutkuttaa minua.

ILVO.

Loisto, mahtipa minua: —
 Näätkö, kuin komea seppo!

LOUHI (vetäen Ilvon syrjään).

Tyttö, ääneti! Salassa
 Hautele halutekoja!

(menevät.)

VÄINÖ.

Teit hyvin, takoja suuri,
 Tulit oivalla ajalla.
 Tuonen alhaisen ikeestä
 Min' olen päästänyt vapaiksi
 Luonnonvoimia lujia.
 Keveästi ne valuvat
 Vanhoille totuntateille,
 Halpamaisille haluille,
 Jollet, seppo suurtekijä,
 Heitä hyödyille, hyvälle,
 Kaunihille, korkealle
 Opettele ja opasta.

ILMARI.

Tullut en tänne työpajalle
 Enkä liioin leikkijäksi,
 Tulin kihlan kiintäjäksi,
 Rauhanpuukon pistäjäksi
 Tuppehen tulisen immen. —
 Rakkautehen teit' opastan
 Kevätjuhlassa jalossa!
 Sydän sulkekaa syliinne,
 Perheitä perustakaatte,
 Lapsia, sukua suurta
 Kansaksi kohottakaatte,
 Sille kehrätkää keränne,
 Sille peltonne, pesänne,
 Rauhansahranne, sananne,
 Taitonne ja taikatyönne
 Kunnialla kantakaatte:
 Kevät on lemmen iskuaika.
 Ukkokin salaman iski
 Kohti maaemon povea.

IMMO (Pellervolle).

Sepön ahjo on tulessa,
 Sieltä säihkyvät säkenet!

PELLERVO (lauluparvelleen).

Kalevalan laulukansa!
 Kuulitte sepon sanoja.

Käyttäen sydämen kieltä
 Nyt omanne etsikäätte.
 Mies, kun vaimoa valitset,
 Pyydä tyttö työsuvusta,
 Kodin kunnossa pitäjä:
 Ei tule kylän kävijä. —
 Tyttö, kun valitset miestä,
 Ota rohkearotuinen,
 Joka ei väisty vastuksissa
 Ei jätä turvatta kotia.

ERÄS JOUKOSTA.

Hyvin neuvoa osasit —
 Meillä on sydämen silmät.

(Joukko kertaa viime säkeen. Lauluparvi yhtyy muihin.)

VÄINÖ (Ilmarille).

Sinä olet varma voitostasi,
 Kun olet samposi takonut,
 Sen lisäksi vielä nuori.
 Mut' on mullakin sydäntä
 Syttyvää, sytyttäväistä. —
 Sallisitko, toimen seppo,
 Sananvuoron laulajalle,
 Niin kosisin kerran vielä
 Kuulun Pohjolan tytärtä? —

(Ilmari ääneti tarkastelee Väinöä.)

Sulla on ikä edessä,
 Joka sormelle sulotar,

Et ole Pohjolan varassa —
 Sallisitko, toimen seppo,
 Että impeä kysyisin,
 Laulaisin sorean laulun? —
 Miksi kömmästyit noloksi?

ILMARI.

Outo on mielesi minulle.
 En sinun luontoas tajua.

VÄINÖ.

Soisin laulajan sukua
 Jälkeheni jättäväni.

ILMARI.

Arvo on seponkin suvulla.
 Kerran petkutit minua:
 Minut taikataidollasi
 Vasten mieltäni lähetit
 Pohjan pitkille pihoille:
 Siellä kun takoisin sammon,
 Suomen ehjäksi tekisin,
 Täyttäisin mit' olit luvannut
 Oman pääsi päästimeksi —
 Siitä saisin Pohjan immen.
 Nyt olen takonut sammon
 Suuritöisen.
 Viel' olen pyytänyt petoja:

Hiiden haut, Kalman karhut,
 Kytänytpä kyy-ahoja,
 Immen ansainnut jalosti.
 Vaan sinä, vakava Väinö,
 Nyt mun voittoni valitset
 Sylisi sulostajaksi —
 Siitä kömmästyn kovasti.

VÄINÖ.

Et ole veikko veljellesi. —
 Kun sun sammontyölle laitoin,
 Laitoin sankarin teoille,
 Että taitosi tapaisi
 Mainetyön eduksi maasi.
 Vaan sinä, lapsen lailla arka,
 Pohjan valtoja vapisit.
 Siksi laulelin leluilla
 Sinut Pohjan pulmatöihin.
 Siellä vaivojen vesillä,
 Monen surman suun ovella
 Vasta lahjasi laveni,
 Mies kehittyi, mieli kasvoi,
 Sukesi pojasta sulho —
 Siitä tuomitset minua!

ILMARI.

Mutta jos murtunut olisin
 Suuren työni taakan alla?

VÄINÖ.

Mies jalossa työnteossa
Eli tai kuoli kunnialla.

ILMARI.

Mutta jos sortunut olisin
Hurjissa häpeätöissä?

VÄINÖ.

Ukon et poika ollut oisi,
Vaan matala mieron hylky —
Ansainnut olisit sorron.

ILMARI.

Taisit oikeaan osata.
Mutta luopua työstä,
Verin, vaivoin ostetusta,
Joka on vallannut vereni —
Multa liikoja puserrat!

VÄINÖ.

Mutta impi jos vapaasti —?

ILMARI (tuumien).

Hämpä ei vapaasti sulle. —

VÄINÖ.

Mutta impi jos vapaasti?

ILMARI.

Impi jos vapaasti — silloin
Hänet riuhtaise syliisi!

(Louhi ja Ilvo näyttäytyvät avoimesti juhlapuvuissaan.)

KANSA (huutaa).

Tullut on tuhannen kaunis!
Tuhatkauno Pohjan impi!
Pohjan impi! Pohjan impi!

(Kansa kertyy immen ympärille. Alkaa hitainen kansantanssi, jota keskustana Pohjan impi johtaa.)

ILMARI (Väinölle).

Siellä armas!

VÄINÖ (levottomasti).

Niin likellä!

ILMARI.

Astu, voita!

VÄINÖ.

Vaikeata.

ILMARI.

Kättä anna, täytä tuppi!

VÄINÖ.

Mahdotonta, kun vapisen.
Hän on tähdistä punottu!

ILMARI.

Mies olet, kestänyt sotia,
 Itse surman suussa käynyt,
 Noussut kalman kartanoista -
 Nytkö neitoa vapiset,
 Jot' ihaillet, ihmettelet!

VÄINÖ.

Juuri siksipä vapisen.
 Maailman ovelin mahti, —
 Sen hyväksi, tuon pahaksi, --
 On ihana, sulokas nainen:
 Suloa minä himoitsen,
 Vapauttani vapisen.

ILMARI.

Ota, hallitse sulotar!

VÄINÖ.

Milloin on meri vetänyt
 Tähtitaivahan syliinsä?
 Hallitakko sen osaisi?
 Kuvan otti, senkin särki,
 Siit' on kaipaus jällellä —
 Kaipaus minulle kaikki.

ILMARI.

Noin minä naimist' en kuvaile:
 Tarvitsen emännän, vaimon.

Kun tapasin mieleiseni,
 Kysyin: „Suostutko?“ — Hän: „suostun!“ —
 Sen otan, keikutan kotiini. —

VÄINÖ.

Käsi on karkea sepolla.

ILMARI.

Minä sun talutan luokse.

VÄINÖ.

En, en! Astu itse sinne.
 Sin' olet liiaksi ylevä.
 Luovun immestä sinulle.

ILMARI.

Luovutko — sitä parempi,
 Mulle luovutat omani.
 Sinä mieti maan parasta,
 Etsi kansasi etuja.

VÄINÖ.

Olin heikoksi heretä.
 Turkosen tulikipuna!
 Nyt tuntuu keveämmältä.
 Ei elä mies nojassa naisen,
 Vaan varassa miestekojen.
 Laulajan vapaa sydänpöytä

Yhden joutaisi omaksi:
 Kadottaisi kaiken kansan,
 Silmänliekkiä satoja,
 Tuhannen tulisydäntä.
 Yhtä vartenkö eläisin,
 Koska kaikkia rakastan?
 Niinkuin aurinko verevä
 Elän kaiken kansan vuoksi!

ILMARI.

Toisin sulla, toisin muilla.
 Kansa on laulajan perettä,
 Koko Suomi sun kotisi,
 Kuin käellä kaikki metsä;
 Laulussa sinun sulosi,
 Toisin arkityön uroilla:
 Seppo ei pajassa viihdy,
 Mieli kun kyliä käypi,
 Ei talossa työ menesty
 Vailla vaimoa suloista,
 Joka kaitsisi kotia,
 Kuin kekoa mettis-äiti. —
 Kiitos sulle, laulun sulho,
 Kun sovinnon kättä annat.

VÄINÖ (ojentaa Ilmarille kätensä).

Sovinto, Suvannon onni,
 Viihdy veljesten välillä! —
 Maahan oikeus aseta! —

ILMARI.

Oikeuttakin enemmän.
 Nyt käyn impehen käsiksi.
 Toivo huojentaa tekoni,
 Kuin sininen taivas lennon.

(Menee taustalle, tanssi taukoo. Ilmari tervehtii Louhea ja Ilvoa, jonka tuppeen painaa puukon. Keskustelevat. Kansan huomio kiertää heitä.)

VÄINÖ (itseksään taistellen).

Järjen kylmällä kyllällä
 Usein mieltämme valamme,
 Kun potee se kuumettansa.
 Sama mulla on sisässä
 Kaipaus, halujen helle
 Kuin sepolla, kuin on muilla.
 Leivo aina ei liverrä
 Valossa sinisen ilman.

(syrjemmälle.)

ILMARI.

Pohjantähteni ihana,
 Nyt sinut lopulta löysin!
 Sinä kuin pilvistä putosit. —
 Missä piilottelit täällä?

ILVO.

Minä kansasta kohosin
 Kuin merestä aallon impi,
 Päivän silmän kun älysi.

PELLERVO (Väinöä läheten).

Suurta on tekeillä, Väinö.
Ilmari tupen jo täytti.
Mitä tästä on tuleva?

VÄINÖ.

Ajan merkkejä lueksi:
Pilvet yhtyvät sateiksi,
Virrat suuriksi vesiksi,
Linnut parvissa palaavat,
Pienet pieniä tukevat,
Suuret käyvät syölähiksi,
Kaikilla elämänkiihko,
Kaikki voimia kokoovat.

ILMARI.

Nää minä kasvatin pajassa. —
Kevätkukkia sinulle.

(antaa koruja Ilvolle.)

ILVO (koristaen itseään helyillä).

Kaiken vuotta kasvatatkin
Kukiksi käsialasi.

ILMARI.

Hedelmaa minä odotan.

ILVO.

Sampo suurin on hedelmä.

PELLERVO.

Jää tulessa, yö valossa
Viihtyvätkö?

VÄINÖ.

Luontoansa
Muuttavat molemmat, luulen.

PELLERVO.

Ilves ihmisten parissa
Viihtyneekö?

VÄINÖ.

Luontoansa
Ilves seurata jos saapi.

PELLERVO.

Joustava kuin jousen jänne,
Kylmä, kaareva, kavala,
Väkivaltainen kuin jousi,
Jok' ei sääli saalistansa —
Se on luonto Pohjan immen —
Minä kammon Hallatarta —
Viha on vievä viljan maasta.

VÄINÖ.

Vaaran vaimossa näetkö?
 Talven kanssa taisteltuna
 Tääll' on jo tuhannen vuotta:
 Vielä kansa on ko'ossa —
 Sinä vaimoa vapiset!

ILVO.

Tääll' on silmiä pahoja,
 Katsetta kateista tunnen.

ILMARI.

Kateinen matalan mieli,
 Mut' ylemmä pääsi nosta.

ILVO.

Minä päin sinua silmäelen. —
 Minut loitsikin emoni
 Vasten silmiä kateita!

ILMARI.

Rakkaus väkevin loitsu,
 Pilven reunalla pitäjä. —
 Sinne ei karsas katse ylty.

IMMO (Väinöä lähentynyt).

Mitä on tekeillä, Väinö?
 Ilmarin poven pajasta

Eikö synny ehjä Suomi,
 Joka ei veljeä veristä?
 Pohjolan terästyöistä
 Karaistu Kalevan kansa,
 Jonka ei mieli mieto maito,
 Vaan teräsnä tahdon jousi
 Jännittyy jalotekoihin?

VÄINÖ.

Joko nyt meidän miesväestä
 Teräs tyyten on kulunut?
 Suonten malmiko lopussa?
 Pohjan immetkö apumme?
 Anna, armias jumala,
 Naisten äidiksi kyetä
 Rautaisillekin uroille.
 Elä tee tytöistä miestä
 Eläkä naista miesväestä!

LOUHI (Ilmarille).

Sinä et luota loitsuihini.
 Riistätpä tytönkin uskon.

ILMARI.

Omat on loitsuni paremmat.
 Toisen taika toist' ei auta.

ILVO.

Mutta meill' on yhteisloitsu.
 Tänne, seppo, sun kätesi!

PELLERVO.

Louhen suosiossa seppo!
 Huomannethan, Väinö — tuolla!
 Tämäkö Suomessa sopua: —
 Hyvällä hävittäjäänsä!

VÄINÖ.

Sinä itsekin hyväilet
 Suota, hallojen kotia;
 Sitä viljelet, ojitat,
 Sen syleilet lämpimäksi.
 Hallattarenkin sulatat
 Helmiksi hymyileviksi,
 Teet villin vihollisesi
 Ystäväksesi kesyksi.

PELLERVO.

En hyvällä: Kirves, kuokka
 Tai lapio kädessä isken
 Suon sydäntä säälimättä.
 Juurten ja hakojen alle
 Työnnän tuuran ja hävitän
 Pesät hallatarten.

VÄINÖ.

Eikö Ilmari enempi,
 Sammon luoja? — Kuule häntä!
 Hän nyt hallitsee sydäntä.

IMMO.

Kaikki tääll' ovat kihussa,
Ilmari ylinnä muita.

VÄINÖ.

Väistykäämme! — Kahden kauppa.

(kolmin siirtyvät syrjään.)

ILMARI (Pitäen Ilvon kädestä,
Louhi jälissä. Kalevalaiset ja pohjo-
laiset eri tahoilla seuraavat jänni-
tyksin Ilmarin ja Louhen kiistaa).

Niinkuin palkehet pajassa
Lietsovat takojan tulta,
Niin sinä sepon kotona
Onnen liestä lietsoelet,
Työ-ilon tulia hoidat,
Nostat Ilmarin asunnon
Kansan kunniataloksi,
Taivasta tapailevaksi,
Maan valoa valvovaksi.
Maalle kukkia kokoat,
Joita ei kadota kylmä;
Kutsut lintuja likelle,
Kultasuita kukkujoita,
Itse toimit ja iloitset,
Punot purppuraketoja
Rihmoista elämän riemun
Lapsille Kalevan kansan.

LOUHI.

Vaadit liikoja tytöltä
„Lapsille Kalevan kansan“.
Mitä itse hälle annat?

ILMARI.

Niin tytöltä kaikki vaadin
Kuin meri sukeltajalta.
Annan kaikkeni tytölle
Kuin meri sukeltajalle.

ILVO.

Vasaroin puhelit mulle
Ennen, onnea luvaten —
Nyt sinä runoja laulat.

ILMARI.

Kevät hurmehtii minussa.

LOUHI.

Seppo, suopea kosija,
Riistätkö tytön emolta? —
Te Suvannon kautokengät,
Ylpeät, isoiset sulhot,
Aina tyynessä asujat,
Hyvänpäivän paistattajat,
Itsemieluiset, itarat,
Aina muita moittivaiset —

Missä voimanne, väkenne?

Missä aimot ansionne?

Missä kuntonne, kykynne?

Missä uljahat uroonne,

Joit' on koiteltu kovalla?

(kiihkeästi.)

Missä? Missä? Missä?

ILMARI.

Tuki suusi, Turjan eukko!

Enkö koitellut kovia,

Enkö sampo — —

LOUHI.

Pakosta,

Kun et päässyt pälkähästä,

Teit mulle urostekoja,

Et omasta innostasi.

ILMARI.

Halvennat hyvänkin työni,

Kyy kateinen!

Mitä vaatisit minulta?

LOUHI.

Et kysy: tuletko, tyttö?

Et kysy: annatko, äiti?

Vaan latelet laulujasi

Kuin olis tyttö jo omasi!

ILMARI.

Tyttö onkin mun omani.
Kädestä sydämen tunnen.
Sitä kuin pihdillä pitelen
Enkä herkeä hevillä;
Minkä ansaitsin, omistan.

LOUHI (kiskaisee Ilvon puoleensa).

Sinä kun pihdillä pitelet,
Minäkin raastan rautakynsin —
Multa impeä anotko?

ILMARI (pitäen tyttöä kädestä).

En anele armoasi,
Ansioitani anelen.
Enkä ansiot' anele,
Vaan sydämen oikeutta vaadin.

ILVO.

Kun sinulle kallis lienen,
Niin ojenna immen vuoksi
Ystävän käsi emolle.

ILMARI.

Hän on häijyksi ruvennut.
Väärin on vääriä madella.

ILVO.

Jollet armona anele
Rakkautta, et rakasta.

ILMARI.

Voin rukoilla armastani,
Sulta rakkautt' anoa.

ILVO (erikseen).

Luonne kuin käsikin hällä
On luja, luhistumaton. —
Tämä mairittaa minua.

LOUHI.

Multa et armoa anele,
Niin otakin hiiden hirmu.
Minä myrkkyampiaisin
Kotirauhasi ryöstän,
Pesän päältäsi yösydännä raastan,
Kiroan ilokisasi,
Riistan vaimosi sikiön
Kuin pojat kanalta haukka.
Vainoan joka vakoa
Minkä aatralla ajelet;
Kyyn kähyillä katkerilla
Turmelen pajavetesi —
Onko onnea sepolla?

ILMARI (tyynesti).

Paljastat pahan sisusi.
Taitomiest' ei taika koske.

ILVO (joka Louhen manatessa on
paennut Ilmarin turviin).

Minä pelvosta vapisen
Emoni kirotulia.
Sinä naurat noitujalle,
Käännät jäistä kylkeäsi
Kuin kivi kiroilijalle, —
Sin' et mua rakasta, luulen.
Jos rakastat, se todista:
Emoni hyväksi laula,
Ett'ei painaisi kironsa
Sun omaasi, impeäsi.
Emo on osa minusta,
Juureni. Paranna juuri,
Etten sielt' ime kipuja
Sinun ja minun tuhoksi.
Et ole kiihkohullu härkä,
Mies olet ajatteleva.
Miksi vastahan sotisit
Onnea, jota rakennat?
Ei ole kunnia kumota
Sampoja satahyväistä,
Jonka rakkaus rakensi.

ILMARI.

Sin' olet satahyväni,
 Sinä lämmintä puhallat,
 Kevätuulen palkehilla,
 Sinä paisutat poveni,
 Laajennat mun lempeäni
 Suureksi, sulattavaksi,
 Kaikkia kokoavaksi
 Suomen suurehen sylihin.

(joukolle:)

Kerran kaikkien sydämet
 Täällä tykkivät toisillensa,
 Liiton luovat,
 Hyvän kaiken kuin itselleenkin
 Muille suovat.
 Sinä loistava, sinä kaunis
 Herätit lavean liekin. —
 Emo Pohjolan, suuri Louhi!
 Sulle tarjoan sopua.
 Unhota kipeä kiista,
 Pyörrytä pyhät sanasi,
 Kiroa omat kirosi
 Maasta nousemattomiksi.
 Anna tyttösi sepolle
 Polvuiseksi puolisoiksi,
 Niin sepon sydämen voitat:
 Yhden annat, voitat kaksi,
 Ehkä kohta kolmannenkin.

ILVO.

Äiti! Pyydän — suostu — myönny!

LOUHI (vetäen Ilvoa kädestä).

Pyörtäisin pyhät sanani? —

Kiroaisinko kironi? —

(Ilmariin väijyvästi tirkistäen.)

Jollet viekaskin olisi.

(Ilvolle.)

Tyttö, sin' olet sokea.

ILVO (irtautuen Louhesta).

En voi seurata sinua. (siirtyy Ilmarin luo).

LOUHI (itseksseen).

Meit' oli kansa kuulemassa: —

Kaksi yhdestä lupasi!

Minun on valta voitossani:

Mulla on sisu syvempi,

Katkerampi,

Hammas kahta karkeampi,

Kynnet koukkuiset pitemmät.

Nuoret lemmestä puhuvat!

Keväthouretta! Kesällä

Varisee kukoistus, tuoksu.

Hyöty on syksyistä eloa!

Oma hyöty, mun etuni,

Mun makea nautintoni.

Tuossa joukossa rakastan

Halujani, hyötyäni,
 Mun sukuni suurhimoja —
 Se minussa rakkautta.
 Sitä ne ajavat muutkin:
 Nautintoa, nautintoa,
 Mikä millaista himoten.
 Minun on valtani jaella
 Heille armoherkkujani —
 Valta on väkevän herkku,
 Isoraajaisen ihanne.

ILMARI (Louhelle).

Mikset myönny? etkö oivalla,
 Ett' on tässä kolme voittava?

LOUHI (kansalle).

Kun hyväksi kääntyi seppo,
 Maan parahin työn-uroita,
 Niin minä kironi pyörrän
 Kautta kaikkien syvyysten,
 Mit' on maassa ja merissä: —
 Lotman laajan, luoson luisun,
 Nihkeän,
 Taurun kalliokaukalon,
 Notkovirran, kuilun kurjan,
 Rotkon jyhlän ja käärmeisen,
 Meren syöverin, kinahmin —
 Kautta näiden ja kautta hornan

Sulle Pohjan immen annan,
 Hänet vihkien sydämesi
 Valtiaaksi,
 Kaitsijaksi karjan — kansan.
 Tuossa! — päivän kämmenelle kannan.

ILVO.

Nyt sinut omistan, seppo.
 Sin' olet muita muhkeampi,
 Vallan kantaja vakava.

IMMO.

Pohjan impi! Suomen seppo!
 Terve Suomen rannan rauha!
 Terve kunnia, kukoistus!

(Joukko yhtyy huutoon.)

LOUHI (erikseen).

Mulle tyttöni on miekka
 Kaarikaula — on enempi:
 On suloinen hurmajuoma,
 Joka jo sepon sulatti.
 Kansa, läikkyvä vetonen, —
 Sekin kallistuu keralle.

ILMARI.

Tässä on sylini täysi,
 Kotionnen päivän koitto.

Tämän tähteni kimallus
 Luopi Suomen loistopäivän.
 Tästä päivin mun pajani
 Pauke kaikuva on kauas,
 Kutsuen sukua suurta:
 Tule, kansa, Suomen työhön
 Mailta Pohjolan, etelän,
 Idän, lännen ilman alta!
 Keskitä veresi virta
 Kohti Suomesi sydäntä.
 Nyt on Pohjola Kalevan,
 Kalevala Pohjan niellyt,
 Yhtynyt jokea kaksi
 Virtavaksi valtavuoksi.
 Siit' on suurtuva molemmat,
 Jos sovimme sortamatta
 Toisiamme. — Työpajasi,
 Rakkaus, rakenna maahan,
 Että ahkerain avuksi
 Rauha rientäisi ja taito,
 Seppo keskellä takoisi!

ILVO.

Puhut kuin punainen taivas,
 Joka aamua syleili!

LOUHI.

Tämä on ämmien loruja.
 Vanno vahvaksi sanasi!

ILMARI.

Kautta taivahan siltakaaren
 Pidän liittomme lujana —
 (antaa Ilvolle sormuksen.)

Tässä sulle sormukseni! —
 Kautta korkean vuorihuipun,
 Joll' on ukkokin jyrissyt;
 Kautta nousevan linnun laulun,
 Kevätmetsissä soittavan,
 (keväviserrystä kuuluu.)

Kautta taivaisten tulien,
 Jotka välkkyvät vesissä;
 Kautta korkeakypärän
 Ukon, ilmojen isännän,
 Jolla on jyrinän johto:
 Kaiken tarmoni, tuleni,
 Miehenkuntoni pyhitän
 Rakkaudelle, rakkaudelle,
 Taonnaksi suuren Suomen.

KANSA.

Rakkaudelle! rakkaudelle!

JOTKUT (tarkastaen toisiaan kysyvästi).

Taonnaksi suuren Suomen?

LOUHI.

Ilvo, uskohan minua:
 Kalevala suur' on härkä,

Itsepäinen, mutta sarveton,
 Suopea silittäjälle,
 Kesy teurastettavaksi.

ILVO (inholla).

Sin' olet kamala eukko.

LOUHI.

Suurta ammovan sen kuulet,
 Mutta pien' on se teoissa,
 Toimissa matala, mieto —
 Sill' on rakkaus mahassa.
 Leivällä sitä talutan
 Hääpitoihin — paistiksesi.

ILVO (Louhesta irtautuen).

En voi seurata sinua,
 Verinen, vihasisuinen.

(kiintyy Ilmariin; asettuvat vieretysten korkealle kivel-
 velle perällä, jonne Louhikin siirtyy, Ilvo keskelle.)

PELLERVO (parvineen laulaa).

Suuret on keväimen ihmetyöt:
 Valkeoiksi muutti mustat yöt.
 Maan sulatti jää sydämmen,
 Luontohon sytytti lemmen,
 Meille kihlajuhlan sääsi:
 Nuoret nuorten luokse pääsi.
 Linnastansa läksi aurinko:

Maa on nyt sen kukkamorsio.
 Seppo työpajasta lähti,
 Immen etsi — nyt se tähti
 Loistelee kuin päivän koitto.
 Kevät suur' on kihlasoitto.

(Immo Ailan kera ja Pellervo parvineen käyvät onnittelemaan seppoa ja Ilvoa; sitte asettuvat sivuille istumaan. Tapion väkeä haamottaa taustalta.)

ILMARI.

Kevät-ilmassa iloja
 Lentelee kuin leivosia,
 Peipposia, pääskysiä.
 Niitä nuorella iällä
 Poimikaa povenne täysi,
 Että kestäisi kevättä
 Syksyllä sydämissänne,
 Alla talvenkin lumien.

(Kansa kihertyy mikä tanssiin, mikä muuhun leikkiin. — Vienoa soittoa.)

ENS. MIESPAIMEN.

Mitä, jos leikimme kevättä!

JOUKKO.

Kevättä, kevättä nuoret!

ENS. MIESPAIMEN (ens. naispaimenelle).

Minä perhona lepatan,
 Sinä ruusuksi rupea.

ENS. NAISPAIMEN.

Piikkiä, okia täynnä?

POIKA (joukosta).

Elä hiidessä okia! —

Minä päästän ampiaisen.

ENS. NAISPAIMEN.

Päästä pörriäinen, poika —

Se sopii paremmin sulle.

ENS. MIESPAIMEN.

Suostutko, minä rupean

Mettiseksi, mettiseksi? —

Sinä olet soma apilas!

ENS. NAISPAIMEN.

Suostunpa hyvinkin; sitten

Laitamme mesikekoja.

ENS. MIESPAIMEN.

Minä sinusta mettä kiskon.

(yrittää hyväillä. Käyvät käsitysten.)

TOIN. MIESPAIMEN (naispaimenelle).

Minä kuin korento lennän,

Sinä käyt vesivaloksi?

TOIN. NAISPAIMEN.

Yön vai päivänkö korento

Tai sudenkorento lienet?

TOIN. MIESPAIMEN.

Arvata sinun sopisi.

TOIN. NAISPAIMEN.

Kun lienet sudenkorento,
Otan korvosta korenon,
Sillä sutkin selkähäsi.

TOIN. MIESPAIMEN.

En toki sudenkorento!

TOIN. NAISPAIMEN.

Yönkorento lienet? Sitten
Minä kuin lepakko lennän,
Isken ilmasta sinua.

TOIN. MIESPAIMEN.

Päivänpä korento kirkas,
Etsivä vesivaloa!

TOIN. NAISPAIMEN.

Sitte en väistele sinua,
Enkä varsin vainoele:
Rupean vesivaloksi,
Tai sun kastehelmeksesi.

(Käyvät käsitysten.)

KOLM. MIESPAIMEN.

Minä paarmana pörisen.
Sinä ota vasikan vauhti

Tai jäniksen jalkakyyti —
Minä lentäisin jälissä.

KOLM. NAISPAIMEN.

En vasikan, en jäniksen;
Minä paisun paksummaksi:
Kellokaulaksi sukeun,
Paarmat säikytän pahasti.

KOLM. MIESPAIMEN.

Minä muutunkin hukaksi!

KOLM. NAISPAIMEN.

Minäpä eksytän sun suohon —
Sielt' et selviä ikinä.

(häviävät eri suuntiin.)

ERÄS ORJA (Kalevalaiselle).

Ole sinä, tyttö, päivänpaiste,
Min' olen liukas sissilisko:
Päivänpaistetta rakastan.

TYTTÖ.

Näin sinut Louhen pyrstön alla.
Sin' olet orja kiemuroiva,
Onnellisten onkiliero,
Jolla ne pyytävät lohia.
Herkuuksensa. —
Minä en matoja lemmi.

ORJA.

Sin' olet jäätä, et valoa:

Valo kaikkia rakasti.

(Väistyvät eri suunnilleen.)

LEMMINKÄINEN (ilmestyy äkkiä kera
parin seuralaisen).

Tässä on tulossa lukki,

Kevätuulen kuljettama,

Kevätverkkojen kutoja.

TYTTÖVÄKI (suhisten).

Kuka se? kuka se urho?

POIKAVÄKI (hämillään).

Lemminkäinen! Lemminkäinen!

(levottomuutta joukossa.)

LEMMINKÄINEN (rehentelee tyttöjen
edessä).

Missä karpästen kihermä?

Missä, piiat, piipotatte?

Missä impyät, itikat?

Minä verkkoni levitän.

YKSI TYTÖISTÄ.

Tässä on meitä kirjavia,

Kuin kedolla perhosia.

LEMMINKÄINEN.

En kysele, käärin teitä,
 Kiihkosa karpäsiä,
 Imen innolla mehunne,
 Juon sinistä suonimettä.
 En anna vapauttani
 Kuin Kalevan muut urohot:
 Omast' onnestansa kansan,
 Maan etuja myöskelevät.
 Minä en kerjäten rukoile,
 Minä en osta, vaan omistan:
 Poveni tulen pakolla
 Teitä kiinnän kihloihini —
 Tuoll' on seppo suurkivellä!

ILMARI (kavahtaen seisaalleen).

Siellä Kauko Lemminpoika,
 Hurja, vallaton vekara!

LOUHI.

Seppo, iske miekallasi
 Kilpaveljesi luhaksi!

LEMMINKÄINEN.

Tule tänne Turjan sulho,
 Teeppä kansalle tiliä!
 Pohjolaan möit maasi sammon,
 Sillä onnesi lunastit.

ILVO (intohimoisesti).

Hänkö vaatisi tilille
Sinut, sammon suuren luoja!

LEMMINKÄINEN.

Voitko onnesta iloita,
Voitko juoda suun suloa,
Kun on kansa neuvon köyhä,
Ilman intoa, terästä?
Sinä kun sampoa takelit
Ylhäiselle Pohjolalle,
Routa kansasi kovetti,
Vei verestä tahdon, tarmon.
Katso, annatko avaimet
Louhen vallan vartijalle!
Ennen ahjosi tulesta
Puhalla punainen liekki
Kansan kaikkihin verihin!
Sitten onnesi kipuna
Kerran singahtaa sinulle. —
On mitätön yhden onni,
Kun on musta joukon mieli.
Mit' ovat sankarit? — Sanoja,
Jollei kansa käy keralla?

ILMARI.

Sinunko veresi herkkä
Mulle neuvoja jakeli!

Eikö kaiken kansan onni
 Minun mieltäni väristä?
 Poika, metkujen punoja,
 Ei tunne tekoja miesten!

LEMMINKÄINEN.

Sepon on viisaus veressä,
 Hyytä, jäätä ahjon alla.
 Pois, pojat, tulenne täältä.
 Tääll' ei kansasta puhuta.
 Osanne, oma etunne
 Tempaiskaa tyttöistä tuolta —
 Siinä sankaritekonne!

(vilkasta liikettä nuorisossa.)

LOUHI.

Hän on riistävä sinulta
 Kotirauhan. — Iske häntä!

ILMARI.

En tuhoa veljen vertä. —
 Kansa, äänesi kohota,
 Tässä tuomitse välimme! —
 Enkö sampoja takonut?

JOUKKO.

Sinä olet takonut sammon.

(toisaalta nurinaa.)

ILVO (Ilmarille syrjässä).

Salli, seppo, mun lukille
Verkko laskea. Hänestä
Sulle teen takojaorjan.

ILMARI.

Tai minusta orjan hälle. —

ILVO.

On minulla taikataito!

ILMARI.

En, sitä en salli! Kansa
Seuratkoon povensa ääntä!

(Epämääräistä murinaa joukossa.)

PELLERVO (neuvotonna).

Minne väistyi Väinämöinen,
Tietäjämme joukostamme?

IMMO.

Minun on miehiäni seppo.

(Lähestyy seppoa; osa joukkoa seuraa keralla.)

AILA.

Minunpa ei. — Hyvästi, Immo!

LEMMINKÄINEN.

Valitkaa omanne, nuoret!
Sitten seuratkaa minua!

(Ailalle.)

Tyttö, tässä mun sylini!

(Aila juoksee Lemminkäisen syliin.)

Sinä mun sammon luokse näytät. —

Hyvästi, hyväasukuiset!

Se kera, ken keralle!

Vapaus elämän mahla!

(Lähtee kera tyttänsä. Osa nuoria paria seuraa Lemminkäistä.)

LOUHI.

Suur' on Pohjola, väkevä.

Minä Pohjan valtiatar

Häihin kutsun kaiken kansan:

Riistarikkahat, upeat,

Rujot, rammat ja sokeat,

Keskikansan kaikenlaisen.

Laulajan ylinnä kutsun;

Vaan en kutsu Lemminkäistä,

Riitaurhoa rivoa.

Tule, kansa ja iloitse!

PELLERVO.

Pois jätätkö Lemminkäisen,

Leikin ja kisojen urhon?

(Murinaa joukossa.)

ILMARI.

Suur' on Kauko ja ylevä,
Ei unohda maan etuja,
Vaikk' on vallaton tavoissa,
Raju, rohkea teoissa —
Matka taltuttaa rajunkin.

ILVO (kooten joukon ympärilleen).

Kaikki liitymme lujiksi,
Alistumme, antaumme
Saman sammon ympärille,
Hääilolle suuren Suomen,
Kuin tasainen tähtitaivas
Päivän suurelle sulolle.

Esirippu laskee.

TOINEN NÄYTÖS

LÄKSIÄISET

Pohjolan vanha, perältä onkalonmoinen savupirtti, jossa ovi oikealla, toinen vasemmalla; seinillä sota-aseita, metsästys- ja kalastuskojeita, sarvia, metsännahkoja ja kimaltelevia koristeita. Soihtuvalaistus.

Perältä välkehtii sampovalo, jonka luona kansa, Väinön ja paimenten soittaessa, hitaasti ja arvokkaasti karkeloipi. Morsian kaason kera sieltä lopulta luopuu; sitte Ilmarikin. Louhi ja Turjo, rinnakkain istuen, samoin muu Pohjolan väki, ovat tarkastelleet touhua loitompaa.

ILVO (kaasolle, joka on sidellyt hänen tukkaansa).

Joko kassani sitelit?

KAASO.

Jo sitelin kultakutrit.

ILVO.

Hää-ilon ajalla, Kaaso,
Valvo kutrin kauneutta,
Vaali puhdasta pukua
Jalon Ilmarin iloksi,
Hääkansankin huomioksi.

KAASO.

Kuin silmäteräsi tulta
 Itse valvot, pohjan tähti,
 Niin minä muotoasi hoidan.

(Istuvat pöydän luo luontoperäisille jakkaroille.)

ILMARI (Väinölle).

Hoida, Väinö veljyeni,
 Häissä henkeä Kalevan.
 Laulun, kantelen sulolla
 Luonto karkea kesytä.
 Paimentorvet, sarvet, huilut,
 Kaikki kaikukoot iloa!

VÄINÖ.

Joka päivä ei iloita
 Sepon suuren hääkemuja.
 Täällä soi sydämet Suomen.
 Sinä armastasi hoida,
 Minä henkeä Kalevan. —
 Pellervo, viritä virret!

PELLERVO.

Sydän on Suomella vireissä,
 Sieltä virsivirrat soivat.

ILMARI.

Lintuni, olethan valmis!

(Istuu Ilvon viereen.)

ILVO.

Tuskin huomasiit minua.

ILMARI.

Sinuthan, tähteni ihanin,
 Ensin huomasiin, sinulle
 Muut kokoan seppeliksi.
 Näenpä sydänkesäistä
 Kirkkautta kasvoillasi!

ILVO.

Se on samposi valoa.

IMMO (Pellervolle).

Helmi kullassa helakka
 On sepon sivulla Ilvo,
 Onnellisia molemmat.
 Koko Suomi on sulana
 Kastemaana kimmeltävä
 Sampoauringin valossa.

PELLERVO.

Varhain onnea ylistät,
 Vaikk' olet vanha ja petetty —
 Kihlajuhlassa menetit
 Tytön vasta voittamasi —

IMMO.

Sen menetin, toista toivon.
 Mies ei moisista masennu.
 Kulkeva raha on nainen,
 Jos sen hellität povelta,
 Niin jo toiselle livahti,
 Jos hänt' et kotihin kytke.
 Toisin on sepon sulotar,
 Kullan taivas on takoja.

PELLERVO.

Aina vain parasta uskot
 Ihmisistä; aina toivot
 Olot oivimmin menevän —
 Minä kaikkea epäilen.
 Mikä ei meistä itsestämme,
 Meidän hengestä, käsistä
 Ole päivän alle noussut —
 Sillä on matalat juuret.

IMMO.

Sampo meistä on: seposta.

PELLERVO.

Sampo Pohjan on käsissä.

IMMO.

Pohjan ja Kalevan kansa
 Yhtä on.

PELLERVO.

Vesikö tulta?

Kevyt-uskoinen! Petätkö
Itseäsi vai minua?

IMMO.

Uskot itsekin — katasta
Tuossa kahta onnellista.

PELLERVO.

Onni on keväimen tuoksu,
Jonka haihduttaa vihuri. —
Louhi kammottaa minua.
Kotka nahkasiipon siivin,
Yö-eläjä, ryöstölintu,
Pilvi auringon edessä. —
Väistykäämme!

IMMO.

Väistykäämme!

(Siirtyvät syrjään.)

ILMARI (istuen Ilvon viereen).

Sano, Ilvoni, sinussa
Milloin kevät heräsi?
Milloin sun sydämes silmä
Päivän lemmelle teränsä
Avasi? — sanohan, armas!

ILVO.

Sinä kun tasaisna, tyynnä
 Astuit rohkean arasti
 Mun eteeni neuvotonna,
 Kuin hämille tullut hirvi
 Metsän kulkijan polulle,
 Sinä kainosti kysäsit:
 „Tyttö, suostutko sepolle?“ —
 Silloin silmäni sokeni,
 Minä sun syliisi horjuin,
 Siinä näin suloista unta,
 Suloista, suloista unta
 Kultatertusta kukasta,
 Joka vainion sylistä
 Laihon korville kohosi,
 Yli elpyvän keväimen,
 Avaten avaran silmän
 Suuren auringon valolle —
 Silmäni avasin sulle,
 Sulle suitsutin suloni,
 Sammon sankarin sinusta tein.

ILMARI.

Rakkaus takoikin sammon.
 Rakkaus sisälsi sammon,
 Sampo rakkauden. —
 Nyt sinä, silmäni ihanne,
 Hohtelet poveni päällä,

Kypsi kuin kytömaellä
 Mesimarja mairehuuli —
 Virrat suontemime vapaina
 Onnen runsasta satoa
 Ennustavat.

ILVO.

Vaan mäellä
 Mustikka pian on kypsi,
 Yöpimeät' ennustellen.

ILMARI.

Yövalomme yöpaloksi
 Vaihetamme,
 Hetken mansikat makeat
 Puoloiksi punertaviksi.

ILVO.

Kirpas, muikean makea —
 Sekö kestävä ilomme?

ILMARI.

Mikä on kestävä? — kadotus:
 Hiillos ahjossa palava,
 Toista hiillosta paeten.
 Tulenruokia olemme
 Suursepon pajatulessa.

ILVO.

Mutta voimakas iloja
 Juopi virtojen valosta,
 Taitava takoja onnen
 Keksi ahjonsa tulesta.
 Heikot katkeran, kipeän,
 Mustan ja samean saavat. —
 Niin opetti mulle äiti.

ILMARI.

Mitä äitisi opetti,
 Lie totuutta äidillesi.
 Kuka on heikko, ken väkevä?
 Voima on monen sukuista.
 Käsivarsiko väkevä
 Yksin voimasta kehuisi?
 Eikö kauneus, sulous,
 Äly, lempeys, jalous,
 Taito ja sanojen tenho,
 Rakkaus ylinnä kaiken —
 Eikö ne voimia olisi?

ILVO.

Ei ne säikyt, pelota.
 Käsivarsipa väkevä,
 Käsivarsia tuhatta
 Hurjamielta — niitä säikyt!

ILMARI.

Pelkokeinot keksi heikko.
Rakastettavin väkevin.

ILVO.

Rakastettavin! sanotko
Rakastettavin? Minäkö?
Sinäkö? — Kuka se oisi?

ILMARI.

Hän, joka ensin rakasti,
Joka tahtoisi jokaisen
Onnea omistavaksi.

ILVO.

Minäkin ensin rakastan —
Sinua; sinulle soisin
Onnen Ilvosi avulla.
Muut ovat minulle yhtä —
Toki huomion, ihailun
Heiltäkin hyväksi tunnen.
Näyttävätkö ne hyviltä,
Onnellisia ovatko —
Sen parempi heille itse,
Minä heistä en välitä.

ILMARI.

Etkö uhrata halua
Kansalle Kalevalassa
Työtä, vaivoja, varoja?

ILVO.

Tuota en tajua, seppo,
Mutta tahtoasi tahdon,
Kun se miellyttää sinua.

LOUHI.

Mitä Ilvolle opetat? —
Onnen ilmaisen jälissä
Kehnot linnut lenteleisi.
Hyv' olet, seppo, vaan et viisas,
Et ole valtikan takoja.
Onnea jakaisit ilman,
Arvottomaksi tekisit
Onnen arvon.
Onni on vaivojen hedelmä.
Paljon kärsinyt, kokenut
Voipi onnesta iloita. —

(Sepolle)

Mene, Väinöä kysele! —
Tyttäreni, ohjat riistä
Tuolta tuhumalta sepolta!
Kuka ei itseänsä auta,

Sit' ei tarvitse elämä.
Hän on kurja kerjäläinen,
Suku saamaton; elämän
Sotaratsujen jaloissa
Tuomittu tuhottavaksi.
Kansan onnelle aseta
Vuoret, vaarat vastamaiksi,
Itse vuorelle kapua,
Sieltä käske ja kurita
Joukkoja joka taholla.
Kuka sortui, sen elämä
Ei ansainnut jatkamista,
Kuka kesti kunnialla,
Kuka nostamatta nousi,
Sen suvussa Suomen jatko,
Sitä kannata, kohota,
Ruoki reipasta eloilla.
Heikot, kehnot ja typerät
Portahiksesi alenna,
Itse nouse niitä myöten,
Käy kuin pilvissä jyrinä
Ilmattaren astuessa,
Anna singota salaman
Voimasi valostajaksi.
Anna itkujen ulista
Kansan kyynelten kylystä!
Sitte vasta vaivatuille
Voipi lempeä hymysi

Onnen silmänä säteillä.
 Köyhä nälkäkurki voipi
 Lahjoist', almuista iloita,
 Ei makean leivän lapsi.

ILVO (epätoivoisesti päättään käsillään pusertaen).

Emo, raatelet minua,
 Riistät mun sepon sylistä! —
 Oi seppo, selitä mulle
 Tämä ongelma-elämä!
 Tai minä päästäni pirotan
 Häävälle helmivaulan —
 Kuin kukan kesäsydännä,
 Ennen aikoja hedelmän, —
 Sepponi, selitä mulle!

ILMARI.

Selitä? — Minäkö sulle?
 Sydämesi ei minua
 Seuraisi selittämättä! —
 Joko kylmenet minulle?
 Himo vallanko sinussa
 Rakkautta on rajumpi —
 Silloin ei selitys auta!
 Sinä orjia halajat.
 Orja on almujen alainen,
 Vaan vapaa kalevalainen
 Ansioillansa eläjä.

Anna pyrkiä jokaisen
Vapaudessa, valossa.

ILVO (kiihkeästi).

Ilmari, taoitko puukon? —
Minä en heltiä sinusta.
En sinusta, en sinusta.

LOUHI.

Vapaus! Nimi on vapaus!
Eikö orjia enimmät?
Mitä käsket, sen tekevät,
Se pahetta tai hyvettä
Taikka jonkin joutavata.
Leivän, palkkion himosta
Tekevät mitä haluat.

ILMARI.

Pohjan kansa — ei Kalevan.

LOUHI (viitaten kädellään).

Maahan, kansa, polvillesi! —

(pohjanväki polvistuu, mutta kalevalaiset murisevat.)

Nouse, notkea väkeni!

(väki nousee seisaalleen.)

ILVO.

Noin sun orjasi tekevät.
Toisin on Kalevan kansa:

Väinö kansan kun herätti,
 Sillä monta on halua,
 Monta pystypyrkimystä,
 Äimäpäitä, äksyjäkin,
 Kuin katajan neulasia.
 Kansa, lahkoihin jaettu,
 Kuka on väkeä Väinön,
 Kuka Ilmarin omia,
 Taikka Kaukon kalpaveikko,
 Kiistelevät keskenänsä,
 Veli veljeä vihaten.

LOUHI.

Sitä helpompi sinulle,
 Vaali vaan oma etusi.
 Ota kuin osansa haukka
 Kaakotellessa kanojen.

ILVO.

Eivät kuule käskyjäni,
 Vaativat muka etuja,
 Oikeutta.

LOUHI.

Syötä heitä,
 Juota heitä! Täytä vatsa
 Vyötä myöten! — niinkuin täällä
 Häissäsi hyvin opetan. —

Kansa on ylevä karja.
 Sitä kaitsen kuin haluan,
 Tai talutan teurahaksi
 Sodan kiljuvan kitahan, —
 Kuinka miellyttää minua.

ILMARI.

Täällä joukkoa tähystä!
 Harva on Kalevan urho
 Juomahaarikan sivulla.
 Tuolla Väinön ympärillä
 Kannelta ne kuuntelevat,
 Laulun, tanhun tuttavina
 Hoitavat iloja nuorten.
 Hieman juovat laulun vuoksi,
 Eivät laula juoman vuoksi. —
 Omiani en ylistä,
 Sanon vaan mikä on totta.

LOUHI.

Olisi täällä Lemminpoika,
 Totta virtaisi olutta,
 Kumahtaisi kurkihirsi,
 Ehkä vuotaisi verikin.

TURJO.

Kuka se Ahti Saarelaista
 Täällä kiittelee?

JOUKKO.

Emäntä.

TURJO (humalaisesti).

Ahti sankarille terve!

(Jotkut Turjon kera juovat)

Poissa on Kauko, poiss' ilomme. —

Sitä sulhoa sureksin.

ILVO.

Harvoin Kauko kallistavi,

Silloin juopi kuin janossa,

Mutta pystyn pään pitävi.

Toisin Pohjolan pukarit:

Juovat kuin luto petäjä,

Kaativat lahoina puina.

Oikein vertasit, emoni:

Kansasi on karjalauma,

Helppo hallita.

LOUHI.

Ivaten

Kohtelet emosi mieltä.

ILVO.

Sulle puollan seppoani,

Taas sua sepolle puollan.

Pohjan kuin Kalevan hyöty

Mulle on oma etuni.

LOUHI.

Se sinun oma etusi,
 Kun voit käskeä jokaista,
 Hallita joka tekoa
 Niinkuin vaativat halusi,
 Sekä sun sukusi valta.

ILVO.

Mun sukuni valta —

ILMARI.

Väärä

On halujen valta; väärä
 Sukuvaltikan uhalla
 Polkea pyrinnöt kansan.
 Mies kerran pahalla päällä
 Potki pohjan purrestansa —
 Itsekin vetehen vieri.
 Taatto kun talon väkensä
 Hyvin vointia vihasi,
 Niin koko talon kumosi.

LOUHI.

Nuoko puoltavat taloa,
 Nuo Kalevan leivokielet,
 Jotka ilmoja hosuvat?

Nuoko maata vartioivat,
 Hennot, hempeät urohot,
 Hyvän päivän laululinnut,
 Vailla kynttä, hammastakin —
 Lauluinko sotia käytte?
 Missä on Kalevan kotka,
 Missä miekkanne salama?
 Voitonlintu laajasiipi
 Untuvissa ei ylene —
 Siivet sillä on terästä —

ILMARI.

Siivet sen terästyti työssä,
 Eikä juoden ja remuten.
 Urho ei petona uhmi,
 Vaan petojen vainojana;
 Sankar' ei rutoksi suostu,
 Vaan ruton hävittäjäksi.

LOUHI.

Missä noutajat? — Olutta
 Kantakaa urosten juoda!
 Karhukin olutta juopi,
 Susi suon väkivesiä.
 Ryöstäjain, petojen luona
 Käyvät sankarit opissa.

(Rutjolle erikseen.)

Poikani, masenna voima
 Humalalla häävältä —

Hammas-yrttiä sekoita
 Juomihin, väki väsyttä! —
 Voisi syttyä meteli,
 Voittaisivat — juota heitä!

RUTJO.

Teen parasta — juovat hieman. —
 Pohjolan olut ei mettä,
 Kuin Kalevan juhlakalja —
 Tämä on vaahtoa humalan.

LOUHI.

Terhi, nuorin tyttäreni,
 Marjani kotimäellä!
 Käske korvolla olutta,
 Tarjoa joka tytölle,
 Juota poikaset poroksi,
 Itse kestä kengilläsi!

TERHI.

Hyvin käsket, suur' emoni,
 Täytän tahtosi paremmin.

LOUHI.

Turjo! — tuossako isäntä? —
 Kuin lumessa mäyrä, torkut!
 Muista Pohjolan parasta!
 Onneasi muista!

TURJO (viroten hätäisesti).

Onni? —

Noutajat, enempi oltta! —
 Onni on humalan kukka,
 Jonka Pohjola pusersi —
 Häähumala haihtuvainen, —
 Siinä onni!

VÄINÖ.

Kuule, kansa,

Onnentammesta isosta!

(kertovasti.)

Onni on monen kokoinen,
 Metsän puut monen pituiset.
 Suur' on onni suuri tammi,
 Lemmenlehdistä kohonnut.
 Se kun pääsi päivän luokse,
 Siellä auringon pimitti,
 Kunnes pieni mies merestä nousi. —
 Pienestä sukesi suuri
 Mies, joka taivasta tapasi,
 Se kopean tammen kaasi,
 Itsekylläisen kukisti,
 Niin vapaaksi päivän päästi,
 Päivän luokse kansan päästi,
 Kansalle jakeli onnentammen.

IMMO (sivulla).

Se oli vaihe suuren tammen,
 Jonka pieni mies jakeli

Kansan kaiken työn hyväksi —
Sammonkin ja'amme kerran.

PELLERVO.

Missä nyt pieni mies merestä,
Joka myrskyistä kohosi?
Missä rohkearotuinen,
Jonka innostus ylensi
Kansan kaiken työjaloksi?
Suuret töihinsä väsyivät,
Pienet pieninä pysyvät.

IMMO.

Ain' epäilet niinkuin syksy —
Sen on Ilmari tekevä!

(Ulkoa kuuluu torven soittoa ja huutoja: „Ilmarinen!
Ilmarinen!“)

LOUHI (hätäisesti).

Missä keittäjä? — Paturi!
Onko pöydillä pötyä?
Kanna kansalle olutta!

PATURI.

Pöytä on pötyä täynnä,
Haarikat hyvillä mielin,
Päät ja vatsat vartomassa.

(Torvensoittoa.)

SANANTUOJA.

Lapin saatto! — Turkiksia
Toivat nuorelle parille,
Poronsarvia lisäksi.

LOUHI.

Käske tulla turkkimiesten!

LAPPALAINEN.

Nahka, sarvet — ne porojen,
Ne koko Lapinkin turva,
Jollei ahma niit' anasta
Tai vihainen Pohjan valta — —
Onni nuorelle parille!

LOUHI.

Lahjoistasi kuin sanoista
Sarvet pois pudota, Lappi!

ILVO.

Ahma säästäköön poronne!
Roihutkoon revontulenne,
Päivä viihtyköön Lapissa!

TURJO (itselleen).

Lapin sarvet on syvässä
Mun poveni pinnan alla —
Juo, porojen paimen, oltta!

(lappalaisille:)

(Torvensoittoa.)

SANANTUOJA.

Kantanut on Kainun kansa
 Lintuja liki tuhatta,
 Satoja revonrahoja,
 Karhunpaistia parasta.

(saatto sisään.)

KAINULAINEN.

Toivon nuorelle parille
 Linnun mieltä liikkuvaista,
 Mutta kestävyyttä karhun!

LOUHI.

Kainu, Pohjan portin vahti,
 Kasva karhun kuntoiseksi,
 Turvaksi kotitupasi,
 Mut elä torku talven alla!

(Kansa kertaa viime säkeen, nauraen.)

ILVO.

Suojele kotisi tulta!

TURJO.

Karhun kunniaksi juomme!

(juopi.)

LOUHI.

Juomme voiman kunniaksi!

POHJAN VÄKI.

Taikavoiman!

KALEVALAISET.

Laulunvoiman!

(torvensoittoa.)

SANANTUOJA.

Karjala sata oritta,
 Kiiltojouhista, jaloa
 Tuonut on nuorelle parille.
 (saatto sisään.)

LOUHI.

Terve, Karjala, ripeä!
 Terve häihin, laulukansa!

KARJALAINEN.

Terve nuorelle parille!
 Vastamaita matkatessa
 Ottakaa orilta pohti,
 Tulisuulta tuima into,
 Tieltä kesken kääntymättä!

ILVO.

Kiitos, Karjala ripeä!
 Suojele iloja Suomen,
 Murhepäiviä valista!

TURJO.

Ilo on vallaton vasikka,
Nuori, vilkas peuranpoika —
Haarikan ilolle juomme!

(juopi.)

KALEVALAISET.

Juomme innolle, ilolle!

(torvensoittoa.)

SANANTUOJA.

Häme on tuonut härkiänsä,
Sata — ehkäpä enempi.

(saatto sisään.)

HÄMÄLÄINEN.

Sitkeyttä, kestävyyttä
Tuomme nuorelle parille.

LOUHI.

Mies hitaisin viimeiseksi.
Viimeisnä väsynyt käypi.

HÄMÄLÄINEN.

Hidas viimeksi väsyvi.

ILVO.

Terve, härkien kuningas!
Kestä kuormia kovia,

Maasi kaatajat kukista,
Mut elä omia puske.

TURJO.

Härkähaarikan otamme!

HÄÄKANSÄ.

Härkähaarikka, urohot!

JOKU JOUKOSTA.

Mut elä omia puske!

HÄMÄLÄINEN.

Säästä en muita, en omia,
Jos ne tieni tukkeavat.

(siirtyy joukkoon.)

ILMARI.

Kiitos, kansa, lahjoistasi!
Toinetoistamme tukien
Rakennamme onnenmaata.
Sampo, valvova valomme,
Meille lempeä lähetä,
Liiku onnenlintunamme!
Pilven mustankin lomista
Ruususulkia satele
Suomen maille ja vesille.

Ehkä laskeut levolle,
 Ethän vaipune iäksi,
 Vaan varahin nouse, nosta
 Kansa, vartija kotien,
 Suokirren sulattajaksi,
 Kyyketojen kyntäjäksi.
 Kansa, kasva ja etene!
 Keskitä kuin tähtiparvi
 Valon ympäri tekosi!

KANSA (päin samponvaloa).

Valon ympäri tekomme!

ILVO (levottomana).

Sinun samposi lumossa
 Ei näe morsianta kansa;
 Ei nykyistä tehtäväänsä
 Eikä vastaista uraansa.

LOUHI (vetäen Ilvon erikseen).

Sit' elä valita; salli
 Kansan hetkehen upota,
 Unta nähdä nautinnoista
 Nykyisistä; niin sen älli
 Ei havaitse puuttehia
 Eik' ano uusia etuja —
 Milloin tyydyttäisit joukon!

ILVO.

Olisitko oikeassa —
 Mutta milloin itse tyydyn,
 Etten uutta toivottaisi? —
 Uupunut iäksi tyytyi.

ILMARI (läheten Ilvoa).

Minäpä morsianta muistan.
 Minä sun korkealle nostan,
 Kannan kansan nähtäville,
 Että innostus isompi
 Suuren Suomen kannustaisi
 Suurten rientojen urille.

ILVO.

Mies nyt haastelee sepossa.
 Sin' olet miehiä takova.

VÄINÖ.

On valonjanossa kansa.
 Valo on sydänten lämmin lähde,
 Vuolas vuotaja keväitten.
 Onni on elämän ouru
 Kukkaranta,
 Jonka aurinko avasi;
 Nuorison kevät-ihanne,
 Jota leivonen ylisti
 Alla taivahan sinisen virran. —

Laulakaa, Kalevan nuoret,
Voitoista keväimen nuoren!

LAULUPARVI.

Laulakaamme! Laulakaamme!

PELLERVO (laulaa, Väinö kannelta
soittaa).

Neito nousi Pohjolasta,
Luonnon puhtoisen povelta,
Kultakangasten kutoja,
Loisti muita loitommaksi
Hyvän vanhemman varassa.
Sen suloa leivo lauloi,
Kannel soi sen kauneutta,
Maine sen kajahti kaukomaille.

(parvi uusii viime säkeen.)

Maan somimmat sankarsulhot
Nöyristyivät neidon luona,
Kaunista kumarsi kaikki.
Impi toivoi työn-urosta,
Seppoa, joka takoisi
Maahan taivahan taloa.
Suomen seppo, Suomen sulho,
Taivahan takoja immen voitti.

(parvi uusii viime säkeen.)

ILMARI (Iivolle).

Eikö muista morsianta kansa?

ILVO.

Muisti laulunsa sulolla.

IMMO.

Kasvoitte kukat omanne
 Poskipäistä ja povista,
 Vielä toiste nuortukaatte
 Lastenne kevätkukista!

(Ulkoa kuuluu: „Morsian! Esille morsian! Sammon seppo ja morsian!“ Immo jatkaa:)

Jo kajahti joukon ääni,
 Pari astukoon esille!
 Kansa kuin sakea pilvi
 Onnituksia satavi.

(Yhä huutoa: „Morsian“ ja „Sammon seppo“.)

HÄÄKANSA (sisässä).

Esille, parvi, esille!

(pari näyttäytyy.)

KANSA (ulkona).

Kasva, sulho, suuremmaksi,
 Morsian monihyväksi!

(sama huuto sisässä.)

LOUHI.

Hyvä on onni annettuna,
 Parempi hyvin kannettuna. —
 Osmotar, leveä eukko,

Aseta pihalle pöytä,
 Jossa joukkoa ravitse!
 Kanna korvolla olutta
 Kansan kaiken juotavaksi.

OSMOTAR.

Hyvin käskit, teen paremmin —
 Jollei ulkona pihalla
 Kansa kolkoksi kävisi
 Ala-arvoisen osalla.

LOUHI.

Jo sanoinkin: juota kansa!
 Paturi, väki kokoa
 Pöytihin! Nälän on vuoro.
 Ei iloja kauan kestä,
 Jos on vatsassa valitus.

PATURI (toimeten vieraita ruoalle).

Pöytihin, hyvänimiset,
 Kansa Pohjan ja Kalevan!
 Kansa nuori, kansa vanha,
 Rujot, rammot ja sokeat!
 Ilo leivän lentimeksi,
 Hyvä mieli särpimeksi!

(Esikävijät samoin toimeavat väkeä pöytiin; ruokailu alkaa.)

Kalevalaisia.

Sekakansaa.

Pohjan viiket.

Varsinaista hääkansaa: Sulho,
morsian, omaiset, kaasot,
juohtomiehet, laulajat.

VÄINÖ.

Syötäköön talossa tässä
Aina leipä suuruksinen!
Viljankauna, mielenkauna
Väistykööt väeltä Suomen;

(Kaikki pöytävieraat uusivat kaksi viime säettä. Väinö edelleen:)

Aina on talossa tässä,
Tämän pirtin orren alla,
Syötetty sulosanoja,
Tarjottu hyvä tavara,
Jalo juoma juotettuna.
Kasva, kultainen hedelmä,
Nuorenkin suvun saralle!

LOUHI.

Syökätte, hyväsuikuiset.
 Syöden ei talo häviä,
 Vaikka jouten jaaritellen.

TURJO.

Mihin Pohjola pakeni?
 Tääll' on liiaksi valoa.
 Kansa, katsele olutta,
 Ettei huikene näkösi —
 Siellä on makea yömmе.

IMMO.

Aikanaan ilonpitoa,
 Hetkellänsä työntekoa.
 (viereiselle Pellervolle:)
 Päästä päivä pilven alta,
 Anna leimuta ilosi!

PELLERVO.

Kestävä ilo tasaista.

ILMARI.

Väinö, laulaja ikuisen laulun!
 Suori tuntosi sanoiksi,
 Kansa juovuta runoilla,
 Jotta mielemme palaisi
 Hääilon ikuista tulta!

VÄINÖ.

Poika, tänne kannel kann! —
 Lapseni, Kalevan kansa,
 Kirkasta sydämes kieli
 Kunniaksi Pohjan kauneuden!

LAULUPARVI.

Kunniaksi kauneuden!

PELLERVO.

Leikin-aika työn lomassa,
 Laulun-aika juhliessa —
 Laulan teille!

PARVI.

Laula! laula!

PELLERVO (laulaa, Väinö kanteleellaan säestää).

Suurvaltaa susi ylisti,
 Ahma peurojen tuhoa,
 Kettu, ilves ilkitöitä —
 Minä kiitän kontiota,
 Jok' ei pieniä pureksi,
 Ei ota ylevän päätä,
 Urhoista jalointa miest' ylistän.

(parvi uusii viime säkeen.)

On komea korven hirvi,
 Jonka pään vapaus nosti,

Kuin salolla hongan latvan;
 Vaan pohjan palojen roihun,
 Hankien kimaltokiillon,
 Kevät-yön valonkin voitti
 Kauneus ihanan Pohjan immen.
 (parvi uusii viime säkeen.)

IMMO.

Mutta seppo kauneuden voitti.

PELLERVO.

Kauneus sepon anasti.

VÄINÖ.

Rakkaudessa molemmat
 Voittivat, anastivatkin.

TURJO.

Mihin Pohjola hävisi?
 Tääll' on liiaksi valoa.

ILVO.

Häävaloa! Sammonvaloa! —
 Onnenvaloa! —
 Anna loimota, isäni!

TURJO.

Näen liiaksi omani,
 Itseni, — sitä pakenen. —
 Osmotar, olutta kannan,

Sitä mustan yön näköistä,
 Jossa on Pohjolan makua —
 Anna kansan kallistella!

OSMOTAR (pyöreä, lihava).

Tynnyrit tyhjiksi kannan,
 Tuoajat täysiksi täpitän.
 Kantajat! Esikävijät!

(Haarikat kulkevat kädestä käteen pöydissä.)

LOUHI (Turjolle).

Sinä huomasit hyvästi —
 Tääll' on liiaksi valoa:
 Sammon ja sananvaloa. —

TERHI.

Laulakaamme, siskot nuoret,
 Morsiamen poismenosta!
 Itkekäämme, vaikk' ilosta!

IMPIPARVI (laulaen Väinön säes-
 täessä).

Morsian, suruja soita,
 Murmata muretta, sisko,
 Kun luovut kevätkukista,
 Jätät marjamättähäsi,
 Kisakenttäsi keveät —
 Muun jätät, otahan muisto,
 Kevät istuta sydämehesi!

(Paimensoitto uusii viime säkeen.)

ILVO.

Kiitos siskojen sulosta!
 Otan muistoja mukana,
 Toki toivoja enempi:
 Kirkastan Kalevan yötkin
 Toivontähtien tulilla.

POIKIEN PARVI (laulaen Väinön säes-
 täessä).

Sinä kuin silkkiperho pyörit
 Muinen meidän kämmenillä
 Kautta karkelon iloisen.
 Nyt menetkö, nyt jätätkö?
 Mitä jättänet jäänehille,
 Sydämille Pohjan poikaparven?

(Paimensoitto uusii lopun.)

ILVO.

Jätin muiston kauniista
 Perhosista, kukkasista,
 Itse etsikää omanne.
 Teidän kämmentse karkeloin
 Kohti sulhoni sydäntä;
 Nyt pesää uneksin uutta —
 Eikö totta, mun omani?

ILMARI.

Sen sulle rakensi seppo
 Kuusen kukkalatvan alle

Yöpesäksi, työpesäksi,
 Toivon kukkien kodiksi,
 Laululintujen taloksi,
 Suomen linnaksi lujaksi,
 Jossa kuulut kukkuavat
 Takatalvenkin uhalla.

VANHAIN PARVI (laulaa Väinön säes-
 täessä).

Mikä on outoa, etäistä,
 Sinne nuorison ikävä,
 Sieltä siintävän näkevät
 Kultalinnan lintuinensa,
 Kunne saapuvat, tapaavat
 Kaarnalinnan, kaarnelinnun
 Katumusten, kaihon kartanolla.

(Paimensoitto_ uusii lopun.)

ILMARI.

Etehen elävän mieli,
 Nuorten katse korkealle.

ILVO (intomielin).

Sinä, kuin väkevä lintu,
 Mun kohotat korkealle
 Reunalle punaisen pilven.
 Aamutyynessä valossa
 Sinä mulle maata näytät,
 Sen vesiä, sen saloja,
 Joissa miljonat pesivät.

Toivossa tulevan onnen —
Minä yksin onnellisin!

LOUHI.

Voi mun tyttöni typerä!
Menetit olevan onnen,
Luotit kulkijan kuvihin —
Tyyni toi, hävitti tuuli. —
Vaihdat valmihin osasi
Kaivattuhun kannikkahan;
Pirtin vanhan ja valitun,
Kurkihirren kuuluisimman,
Jossa kukkusit kevättä,
Jossa söit sulinta mettä,
Vaihdat outohon tupahan,
Jonka on orret oppimatta,
Niskahirret notkumatta.
Toisin siellä seinät soivat,
Toisin ukset ulvahtavat,
Toisin kaikuvat katotkin.
Etkä siellä tuulta tunne,
Mikä on mistäkin puhuva,
Kaatava koko tupasi. —
Tänne jäi kevät-ilosi,
Siellä — saannetko suvea.

ILVO.

Ihaellen entisyyttä,
Kulkien takanasilmin,

Aina vanhat vaikeroivat
 Ajan uuden ankaruutta,
 Nuorten toimia, tekoja. —
 Nuorten silmät on edessä:
 Sieltä toivoja tähystän,
 Sieltä etsin onneani
 Luottamuksella lujalla.
 Uskon lempeä — omistan
 Tulta tässäkin povessa.
 Uskon kultaista kotia
 Muuallakin maailmassa
 Kuin isoni orren alla:
 Suur' on Suomi ja tilava. —
 Hyvä oli lapsella kotona,
 Taaton vanhassa tuvassa,
 Emo kun hyvin opetti,
 Taatto turvasi taloa.
 Mutta kun poveni paisui,
 Niin käsikin kättä etsi,
 Sydän kaipasi sydäntä,
 Niin tapasin uuden onnen,
 Kodin korkean, komean.
 Äiti, anna mun iloita
 Onnesta oman kotini.

LOUHI.

Itse onnesi valitsit,
 Kiitä, moiti itseäsi!

KAASO.

Hyvä oli immellä kotona
 Emon askarten apuna:
 Söi nälässä, joi janossa,
 Itse otti minkä mieli,
 Teki työtä kuin huviksi;
 Kun menestyi, taatto kiitti,
 Emo otsalle silitti.
 Kun tuli tukala hetki,
 Kylä kiiruhti avuksi,
 Nuoret, vanhatkin vakavat
 Sulle kukkia kokosi.
 Kun väsytti, kun nukutti,
 Unta onnesta uneksit.
 Kun heräsit, näit helyjä,
 Ystävien antamia,
 Linnut luoksesi tulivat
 Suomen suurilta saloilta.
 Päivän tuulien humussa
 Kuulit lännestä, idästä,
 Pohjan ja etelän mailta
 Ajan suuria sanoja.
 Kaikki kaunista lupasi
 Sulle, suurkesää suloista.
 Mutta illan kuuvalossa
 Sinä tähtiä tähystit,
 Sieltä silmiä tapasit,
 Tulta kauas tuikkavia —

Kaipasit jotakin silloin.
 Astuit pirttihin pihalta,
 Kotivalkean tapasit,
 Joka lämmintä lähetti
 Ympärillä istuville —
 Taas sinä ikävän tunsit:
 Omaa kaihosit kotia.
 Siksi hylkäsit emosi
 Kehtolaulujen katoksen,
 Putosit, omena, puusta
 Syöjän suurimman käsihin.

ILMARI.

Kylliksi sanakyylyä!
 Parahassa viejän mieli,
 Kun on viejäkin parahin!

ILVO.

Kiitän taattoni, emoni,
 Ylistän kotiväkeni.
 Koti kasvatti hyvästi:
 Tässä tummassa tuvassa,
 Näillä Pohjan pientarilla
 Ei ole lasta hemmoteltu:
 Kehtoani keikutellen
 Myrsky virsiä veteli.
 Omin neuvoin kun yritin
 Kätkyeltäni kävellä,

Lankesinpa lautsan luona.
 „Autahan, emoni!“ huusin.
 Emo lausahti hymyten:
 „Itse langeta osait,
 Myös itse osannet nousta.“
 Minä koitin ja kohosin. —
 Kun kävin katajamailla,
 Huusin: „Piikit pistelevät!“
 Emo lausui ja ivasi:
 „Sinä pistele takaisin!“ —
 Kun jokinoroa juoksin,
 Kosken porrasta kapusin,
 Pyysin: „Äitini, taluta!“
 Siihen äiti: „Kun et kestä
 Porraspuulla, niin putoa!“ —
 Minä en kiusoinkaan pudonnut. —
 Nähdäkseni naapuria
 Minä kiipesin mäelle,
 Juoksin jalkani verille.
 Itkin käärettä kotona.
 Äiti vastata sukaisi:
 „Kipu ei kiljuen parane,
 Peitä haava peukalolla,
 Kääri kämmenin kipusi!“ —
 Naapurihin juoksin — sieltä
 Vastahan vihainen rakki!
 Se puraisi polveani.
 Äiti mulle ärhenteli:

„Miksi et takaisin purrut?“ —
 Niin suku minulle yrmi,
 Minä ponnistin uhalla.

PELLERVO (syrjässä).

Morsianta kuulit, Immo?

IMMO.

Tyhjä ei tytöllä kieli.

PELLERVO.

Äkäpussi äidillensä,
 Karvas marja miehellensä.

KAASO.

Eikö yhtä ystäväitä?

ILVO.

Oksat päätäni silitti,
 Kukat kutsui siskoksensa,
 Marjat mulle suuta suikki,
 Lintu lauloi: „lemmin, lemmin.“
 „Käy syliini!“ kuiski laine.
 Mut minä elämän tunsin
 Suonissani soutelevan.
 Kasvoin kaikkien uhalla,
 Nostin siipeni levälle,

Nousin kuin norosta sorsa,
 Lensin kauas, korkealle
 Pilven kukkapientarelle,
 Jonne suurten silmät säihkyi
 Aamuauringon valossa.
 Kun mun näitte nousevani,
 Tulevan tytöstä immen,
 Jota tähdet tirkisteli,
 Kuu ja päiväkin kyseli,
 Etsivät isosukuiset,
 Silloin kuulin kaikkialta:
 „Kultaseni, lintuseni,
 Silmäni, sydänkeräni!
 Mitä vaadit, valvattini?
 Kukkiako, kultiaako?“ —
 Mua kannoitte käsillä,
 Valjastitte vaunujanne,
 Veitte venhematkoillenne.
 Emo armasna syleili,
 Kylä kutsui kunniaksi,
 Maineheksi maaväkemme. —
 Toiset pyysi pyykillensä
 Taikka leivän leipojaksi. —
 Minä seurasin sydäntä:
 Langoista elämän laajan
 Kultakangasta kutelin,
 Kunne seppo suurtekijä
 Mun sytytti, syttyi itse,

Minut kietaisi mukaansa,
 Mun koristi kunnialla,
 Nosti näihin hääpitoihin,
 Suosituksi kaiken Suomen.

LOUHI (uhkaavasti).

Kasvoit korvani tasalle,
 Nytkö halveksit minua?
 Minä sun maailmalle kannoin,
 Voin sun maasta pois manata! —

ILVO.

Itseäsi jos teloitat.

TURJO.

Kuin minä musersin muinen
 Lapin laajassa sodassa
 Heimot tunturin tyveltä. —
 Mutta tyttö on omasi.

LOUHI.

Joka ei tahdo mun tahtoani,
 Ei ole minun omani.

ILMARI.

Tässä on minulla valta,
 Oikeuden ja sydämen —
 Valvokaa, Kalevan miehet!

ILVO.

Tässä on tahto myös minulla.

PELLERVO.

Tässä on oikeus sepolla.

(muut kalevalaiset samoin.)

LOUHI (rajummin).

Kansa! Kahleihin sitele

Tyttö sulhonsa sivulta,

Vuorehen vihaiset kynnet kytke!

(humalainen pohjanväki hyökkää Ilvoon, mutta kalevalaiset karkoittavat ne.)

TERHI (polvistuen Louhen eteen).

Emo, armahda sisarta!

Minä palvelen sinua,

Lohdutan, rypyt silitän —!

RUTJO (samoin polvistuen).

Säästä — näätkö, kuinka kaunis!

LOUHI.

Mutta sen rumempi mieli. —

Vartijat! Vapisematta

Kiinni tyttöni epatto!

(Vartijat yrittävät uudelleen, mutta horjahtavat humalaisina, asettuen jälleen seinille.)

ILVO.

Näetkö, emo? — väkesi
Oma on kahle kantapäissä.

LOUHI (raivossa).

Teurastanko teidät kaikki,
Raavaskarjan! Luon susista
Suuren, voimakkaamman vallan! —
Joivat ne isätkin ennen,
Tuhlanneet ei tarmoansa.

VÄINÖ.

Kuka nostaisi kätensä,
Kahlehtisi kauneutta,
Sortaisi suloa naisen,
Hänet laulaisin lahoksi puuksi,
Rutimon ruman väeksi.

KALEVALAISET.

Rutimon ruman väeksi!

LOUHI (ilvolle).

Syytätkö synnyttäjääsi,
Kun en lastani pilannut,
Hemmotellut, heikontanut?

ILVO.

Syytä en — totuutta lausun;
Sun kuvasi kuin omani

Näytän. Kiitos on tekosi
Kypsynyt hedelmä tässä.

LOUHI.

Missä on väkevä virta,
Vainioita vallitseva,
Jok' ei louhien lomitse,
Läpi kallion kolojen
Kerran kierinyt olisi?

ILVO.

Kun lienen väkevä virta,
Niin itse urani etsin.

VÄINÖ.

Kuka on niin valinnut tiensä,
Ettei hänt' elämä temmo
Vasemmalle, oikealle?
Lähdet korskuen kotoa,
Valtajuovan kun valitsit itse, —
Sittemmin sata jokea,
Sata vuotta vaativaista
Sua mutkissa monissa
Notkistavat, nöyryyttävät.
Kulkisitpa kunnialla,
Jollet rikkoisi venettä,
Jos sydämensilmissäsi
Aina säilyisi pyhänä
Kansan onni kuin omasi.

KANSAN.

Kansan onni kuin omasi!

VÄINÖ.

Kiitos, kunnia talolle,
 Jok' on kylmässä kylässä
 Kasvatellut kauneutta,
 Valvonut valitun immen
 Luonnon suuresta sylistä,
 Yösumuista, myrskysäistä
 Kevätpäivän hääpovelle,
 Sulhonsa syleiltäväksi. —
 Kiitos, impi, kun kohosit
 Kuun sivulle, päivän maille,
 Kukkapilven penkerelle,
 Josta loistit loitommalle,
 Josta innosit uroita
 Suurtekoihin maan hyväksi,
 Hurmasit unisen kansan! —
 Suurin kiitos suuren sulhon,
 Joka ahjonsa tulessa,
 Rakkaudella rajulla
 Suomen yhtehen sulatti:
 Samponsa satahyväisen
 Taikatenholla pyhällä
 Pohjan ja Kalevan liitti
 Kanteleeksi kaikuvaksi,

Joka nyt valossa soipi
Ehjänä elämän kieltä.

KAVE (häätäisenä ja aaveisesti,
kansan pelokkaasti kuun-
nellessa).

Pakene, Kalevan kansa! —
Korvesta kuminan kuulen: —
Ratsun lentävän selässä
Näen suuren miekkamiehen,
Silmät kuin sysi tulinen,
Koston kintahat käsissä —
Noidannuolia satoja
Miehen miekasta välähti. —
On likellä! on likellä! —
Sampo suistui! — maa pimeni! —
Mihin, oi, hävisit, sampo? —
Miekka välkkyi — pää putosi —
Hääsalissa vertä hyrski. —
Itke, Pohjolan emäntä! —
Suru on suuri, musta kissa,
Joka raatelee sydäntä.

LOUHI (Paturille).

Pois taluta houru eukko!

(Paturi viepi eukon ulos.)

TURJO (itseksään köristen).

Koston kintahat käsissä.

ILMARI (kiirehtien).

Kiitos, laulaja ikuinen,
Laulustasi, soitostasi! —
Hyvästi, anoppi, appi!
Kiitos Pohjolan pidoista. —
Jätä, kultani, hyvästi!
Jo on varsa valjahissa,
Vartovat sepon kotona.

(Morsian itkien ja syleillen jättelee vanhempiaan, sis-
koan ja veljeään y. m. kansaa hyvästi. Koko hääväki
nousee pöydästä lähtöön. Äkkiä torvien soittoa ja kansan
huutoa ulkona.)

KAVE (palaten).

Kuin vihuri tunturilta
Tai mereltä raivomyrsky,
Kauko on tulossa sieltä
Jousijoukkonsa keralla.

LOUHI.

Hourupää! Näetkö pilven
Lennon vai soturit maassa?

KAVE.

Jousijoukon näin, edellä urho,
Salski kuin salolla pitkä piiro.

VÄINÖ.

Sinä loukkasit urosta, Louhi,
Jätit häihin kutsumatta.
Kauko ei sitä unohda.

LOUHI (hätäisesti).

Vartijat oville! — Roistot,
Horjutteko? — Tee, Paturi,
Taikajuoma tainnuttava,
Jolla juotat Lemminkäisen! —

(Paturi valmistaa juomaa.)

Ilmari, otahan johto!

ILMARI.

Täällä? Vasten veljeäni?

LOUHI.

Ei veli — vihollisesi!

(oven takana vasemmalla jatkuvaa huutoa ja kolketta.)

ILMARI.

Väinö johtomies on meillä.

VÄINÖ.

Johtakaa, runottareni,
Laulajaa Kalevalahan!
Sinne riennän. Muut jälissä!
Kauko vastatkoon tekonsa;
Mies on veljemme. — Hyvästi!

LOUHI (asettuen Väinöä vastaan).

Talon rosvolle jätätkö?
Minä en morsianta päästä —
Pohjolan väki avuksi!

(Horjuvaa pohjanväkeä asettuu nuorta paria vastaan.)

VÄINÖ.

Täss' on voimaton väkesi.
Sepon on sylissä saalis.

(Pohjanväen ja kalevalaisten välillä taistelua. Oven-
takaa jyryä ja huutoja: „Kuokkavieraita sisälle!“)

ILVO.

Seppo, Pohjola pelasta!

ILMARI.

Minä Pohjolan pelastan,
Kun pelastan Pohjan helmen.

ILVO.

Mutta sampo?

ILMARI.

On omamme,
Kun olet sinä omani.
Sitä Kauko ei tuhoa.

ILVO.

Mun kevääni, mun kotini!

ILMARI.

Sun kevääsi on povesi,
Sun kotisi mun kotini. —
Petovaltiias, hyvästi!

(tempaa Ilvon kainaloonsa.)

ILVO (lähtiessään).

Hyvästi, ihana aika!

(Kalevalaiset hyökkäävät, nuorta paria seuraten, ulos oikealle: Turjo neuvotonna).

LOUHI.

Seppokin jänisti! — raukka! —

Turjo! torkut neuvotonna!

Raukeaa talo jalokin,

Kun on kunnoton isäntä. —

(Turjo pöydän ääressä körähtelee.)

Rutjo, mun sukuni turva,

Väki vartijoiks' aseta! —

Minä samponi pelastan

Ennen rosvon ryntäystä.

RUTJO.

Teen kuin käsket. — Tänne, miehet!

(asettuvat aseissa oville.)

LOUHI (loitsii).

Tule sampo, kun sun kutsun,

Käskiessäni katoa!

(sampo näkyy.)

Paisukaatte, vuoren posket,

Aukene, avara linna,

Ota aittahasi aarre,

Pohjån vallan vankka turva,

Jottei ehtisi Kaleva —

Vuori, niele samposoihtu!

(Sampo suistuu vuoreen; pimeätä. Samalla Lemminkäinen kumppalineen ryntää pirttiin, kaataen vartijoita, jotka pakenevat. Louhi jatkaa:)

Sortukoon seponkin onni
 Orjan onnen arvoiseksi!
 Tytär Pohjan ei ikinä
 Synnytä sepon suvulle,
 Jatka ei Kalevan juurta.
 Taito, kuole ja katoa,
 Louhen sampo aina kestä!

LEMMINKÄINEN.

Kiroan sinun kirosi,
 Louhi! — Missä Suomen sampo?
 Tänne laita!

LOUHI.

Siellä! — näitkö?
 Ei se kättäsi hivele.
 Luja on lukko kalliiossa. —
 Meille, yksin meille sampo!

ÄÄNET (pimeässä).

Meille, yksin meille sampo.

LEMMINKÄINEN (karjaisee).

Sampo Suomelle, katalat!

(L:sen kumppalit samoin.)

LOUHI (nauraa kamalasti).

Hah, hah, hah, hah, hah, hah, hah! —
 Kysy sampoja sepolta.
 Kiistelkää, kalevalaiset,
 Minä korjasin osani.

PATURI (hiipii arasti esille tarjoten L:selle olutta).

Juothan hääolutta, Kauko?

LEMMINKÄINEN.

Pois, katala, kaljoinesi!
 Ota en orjalta olutta.

(Paturi pakenee.)

KAVE (haaveisesti).

Minä tieltä taas palasin.
 Näin salolla sammon pyrstön:
 Kuin revontulien roihu
 Taikka airut aamuruskon —
 Sitten sen pimitti pilvivuori.

TURJO (joka Lemminkäisen tultua on piilottunut, nousee äkkiä miekka tanassa näkyville).

Kiitos, yö, pimeästäsi!
 Pelko rohkaisee minua!

LEMMINKÄINEN (tovereineen pohjanväen kanssa taistellen).

Siinäkö isäntä uljas!
Taistele, pimeän urho! —
Sorru!

(Turjo kaatuu.)

— Pohjola hyvästi! —

Veikot! sampoa ajamme!
(Hyökkäävät ulos, pohjanväen paetessa edellä.)

LOUHI.

Kauko kaatakaa, jumalat? —
Kaikki ihmiset ajavat
Sampoa, sampoa, sampoa —
Yksin on minulla sampo!

Esirippu laskee.

KOLMAS NÄYTÖS

HÄÄT

Ilmarin uusi, valoisa pirtti; ovi perällä ja molemmilla sivuilla. Seinät katetut monenlaisilla kankailla ja sepän ta-keilla. Siellä täällä riippuu petoeläinten nahkoja ja työaseita. Hääpöydät valmiina. Perällä tanssitaan „Kalevalan tanssia“. Etualalla keskustelua.

LOKKA.

Eikö jo kellojen helinä
Kaikunut kylien kautta?
Eikö kuulunut kumina
Soiton ja iloisen laulun?

ESIRATSASTAJA.

Minä hääväen edellä
Ratsastin — pikemmin lensin. —
Näin kylissä loimuavan
Tiepuolissa tervasroihtu.
Hääparille kansa huusi:
„Onnea sepon suvulle!“
Väinö joikui, kangas kaikui,
Parvi Pellervon säesti.

Milloin laulajat väsähti,
 Silloin torvet, sarvet soivat,
 Helskyivät hevosten kellot,
 Metsänlaulajat liversi.

LOKKA.

Kiitos, mies hyväsanainen!
 Tytöt, ruokkikaa urosta! —
 Nyt nuoret iloita voivat.
 Lasten onni on emonkin.

ANJA (levitellen kirjovaippaa).

Tämänkö, emo, asetan
 Nuorikkojen noustavaksi
 Korjasta kotipihalle?

LOKKA.

Niin aseta, Anjaseni.
 Sehän on vaippa sun tekosi.
 Käsin lämpimin taluta
 Yli kynnyksen kälysi.

ANJA.

Riennän jo pihalle — siellä
 Seinävieret, aitovieret,
 Kaikk' on täynnä vartojointa —
 Joutuisivat! joutuisivat!

LOKKA.

Jopa saapuivat kapiot,
Morsiamen myötäjäiset.

ANJA.

Tuli kuorma, saapui toinen.
Minä katsoin kummakseni:
Kallista, kaunista,
Paitoja ja palttinoita,
Viidet, kuudet villavaipat,
Seitsemät sinihamoset,
Liinaviitat, sarkaviitat,
Turkit, vyöt, sukat, sitehet,
Kintahat ja kirjokengät,
Metsänriistoja monia,
Sitten suuri karjalauma —
Kuka ne lukisi kaikki!

LOKKA.

Mutt' ei sampoa näkynyt?

ANJA.

Ei — sitä ei näkynyt siellä.
Oi, emo, mitä on sampo?
Eikö vain satua onnen,
Joka syttyi sammuvaksi,
Iltaruskoihin hajoten?

LOKKA.

Satua koko elämä.
 Ensin syttä syttynyttä,
 Sitten säihkyvä säkene,
 Kunnes sen tukehti tuhka.

ANJA.

Jos sen seppo on takonut,
 Miks'ei tuo sitä kotia?
 Pohjan impi on enempi:
 Hänet seppo tuo kotia.

LOKKA.

Myöskin sammon.

ANJA.

Mahdollista.

Perästä paras: härätkin
 Joukon jatkona tulivat.

(Kellojen helinää ja sekasoittoa kuuluu.)

Jo tulevat! jo tulevat!

(Menee ulos.)

LOKKA.

Piikaseni! Poikaseni!
 Kertykää talon pihalle.
 Juhlajoukon saapuessa
 Riisukaa väen hevoset,

Päällysviitat vierahilta;
Sintsihin sijoittukaatte.

(Nuorisoa menee.)

Jo tulevat! Jo tulevat!

(Ensimmäisinä astuvat sisään runottaret: Päivätär ja hajahapsi Kanteletar, sitte Kastehelmetär, Sadehelmetär, Merenhelmetär ja Kyynelhelmetär.

LOKKA.

Terve, Suomen laulun immet!

Täällä hallitkaa taloa.

Teillä on tila ylinnä

Asunnossa, aatoksissa.

Valitkaa valoisin paikka.

(Viepi runottaret kunniapaikalle päivänpaisteen alle.)

PÄIVÄTÄR.

Sepon kättä, Väinön kieltä

Valvomme ja vartijoimme,

Suomme soitolle suloa,

Maassa laulunmahdin luomme.

LOKKA.

Kiitos, korkea runotar! —

(Väinö laulu- ja soittoparven kera saapuu.)

Terve, Väinö, terve laulu!

Terve tenho Suomen soiton!

Täällä täyttäkää sydämet!

(viittaa heidät runotarten suojaan.)

VÄINÖ.

Kalevatar, kaunis vaimo,
Terve sulle, Suomen äiti,
Luoja lastemme sydänten!

(Ilvo Kaason ja Anjan välissä, Ilmari Immon
ja Pellervon välissä ynnä hääväki saapuu leviten soiton
kaikuessa pirttiin.)

ILVO (silmäten kattoon).

Katto, kaiuta iloja,
(koskettaen kädellään takkaa.)
Liesi, lämmintä jakele
Orren alle astujalle!

LOKKA (syleillen Ilvoa, sitte Il-
maria).

Terve lapseni, omani,
Terve kauan kaivattuni!
Terve kuu ja terve tähdet,
Terve nuori naimakansa!
Talo teille, te talolle.

VÄINÖ (Kantelettaren soittaessa).

Terve, suur' Kalevalamme!
Kaiu täällä, Suomen kannel,
Sepon taitavan talossa,
Honkapuisessa tuvassa,
Päivän suuren silmän alla!
Järkytä sydämet Suomen,

Valtavihin voimatöihin nosta!

(hääväki uusii viime säkeen.)

Kaiu tuulta, myrskysäitä,
Soi kevättä, Pohjan häitä,
Soita virttä voitollista
Sään pahankin parkuessa,
Kestä kierot ja kavalat
Vapaudessa, rakkaudessa,
Elä orjaksi alennu, kannel.

(hääväki uusii viime säkeen.)

Jos pimeä peikkolintu
Käypi kansahan käsiksi,
Kannel, soi vihurivirttä
Liekkimerten leimutessa
Taivahan tuvista maahan,
Valo vainosta pelasta,
Kansa Kalman suun ovelta suista!

(hääväki uusii viime säkeen.)

ANJA (päin Ilvoon).

Tässä kaivattu Kalevan,
Kuin sinisen päivän silmä,
Kansan pään yli palava.
Miero vuotti uutta kuuta,
Kevätmetsä kukkapuuta;
Minä vuotin veikkoani,
Vuotin veikon morsianta. —
Olen ylpeä sinusta:
Minäpä sepon opastin
Sun sulosi löytäjäksi.

ILVO.

Sisko kultani — natoni!
Tunnenpa hyvän nimesi.

(syleilee Anjaa. — Pari viedään Väinön viereen kunnia-
paikalle.)

ENSIMÄINEN EUKKO.

Voi sun herja kuin on sorja,
Kuin mansikka auringossa!
Ei ne suotta Suomen sulhot
Sit' ole kilvaten kosinna.

TOINEN EUKKO.

Mitä lie mielessä sepolla,
Varsin on vakava, vaalas
Kuin lumella palttina —
Aavistaisiko sotia.

ENSIMÄINEN EUKKO.

Katehiksi kaunis vaimo,
Tuo suruja, tuo sotia.

KALEVALAN LAULUPARVI.

Morsian, keväisen aamun koitto,
Kastehelmessä ravahti maahan
Pulskan puolison povellet —
Kotikuusen päivänä paista!

(naiset uusivat viime säkeen.)

Sulhanen, salon komea kuusi,
 Joka suojelet kotia Suomen,
 Maja myrskyssä pelasta,
 Valon valtakäskyjä täytä!

(Toisaalta kuuluu: „Maja myrskyssä pelasta!“ toisaalta:
 „Valon valtakäskyjä täytä!“)

LOKKA.

Terve, kaksi kaunistani,
 Kuin silmäteriä kaksi,
 Yhtä kallihit molemmat! —
 Minjäni, sinut kohotan
 Oman korvani tasalle.
 Kaunista tätä kotia
 Kuin suvi ketoa! Täällä
 Hoitele elämän taimet
 Hellin, lämpösin kätösin.
 Voita suuria sulolla
 Pienempien puoltajoiksi.
 Kehen kosket, koitukohon,
 Kehen katsot, kasvakohon.
 Se, jolle sydämes suostui,
 Siihen kansa suostukohon.
 Kodin valtikka valitse!

(viepi Ilvon pöytään.)

ILVO.

Lempeä kesäinen päivä,
 Viel' anoppi lempeämpi. —

Mitä on minulla täällä?
Näm' on vierasta väkeä. —

(Ilmarille.)

Kaunisko! — Olenko kaunis?
Tääll' on kaunista kosolta.
Mutta Pohjolan terästä —
Sit' ei — min' olen terästä,
Kauniskiiltoista terästä. —
Ilmari, sin' olet seppo —
Minä sun terästä vielä.

ILMARI.

Työssä tarvitsen terästä.

LOKKA.

Poikani, sydäneläni,
Jonka maine maita kiersi,
Sinut verron veljekseni —
Hallitse tätä taloa
Niinkuin taito työntekoa,
Lempeästi ja lujasti,
Päin hyvinne, päin jaloinne,
Kohti totta korkeata,
Kohti kirkasta sineä.
Työ kohota, kansa nosta! —
Lento kurkea kohotti —
Talon valtikka valitse.

ILMARI (kaulaten Lokkaa ja Ilvoa).

Kiitos, mun sulo emoni,
 Aina armas neuvojani! —
 Kuin vapaa aviolempi
 Immen ja sepon siteli, —
 Tässä renkahat näette —
 Niinpä Pohjan ja Kalevan
 Vapaus siteitä etsi
 Toimiensa ohjaksiksi,
 Liittyäksensä lujaksi
 Vartijaksi yhteis-onnen.
 Sillä heimojen vapaus,
 Irtokiimainen, sokea,
 Ilman järkijärjestystä,
 Oli kuin salattu surma
 Joka miehen pään menoksi. —
 Nyt, sovinnon vallitessa,
 Maassa on kotivapaus,
 Rauhan turva, työn menestys,
 Kaikk' on yhtenä väkenä,
 Kuin kotona suuri perhe
 Lieden lämpimän varana.
 Yksi on Kalevan kansa!

HÄÄKANSA.

Yksi on Kalevan kansa!

ILVO.

Sinä et muista Lemminkäistä,
Et emoni vaatimusta?

ILMARI.

Tuulen pyörre tyyntyväinen,
Ei enempi!

ILVO.

Eikö myrsky? —

Minä aavistan pahinta:
Tuhon valtavan tuloa.

LOKKA.

Istukaa, isot ja pienet,
Heimot Pohjan ja Kalevan!
Aika istuen lyhempi.

(Hääväki istuu.)

VÄINÖ.

Kalevatar, kansan äiti!
Hyvin hoitelit kotia
Kärsimyksissä kovissa,
Kun sota savuna suitsi,
Halla peltoja palelsi,
Runotarten kukka kuihtui
Kansan kalpean povessa,
Kyynel hyytyi poskipäille

Lauluksi herahtamatta —
 Sinä lämmitit kotia,
 Toivon säilytit suvesta,
 Uskon uudesta ajasta,
 Laulusta, vapaudesta;
 Sinä seppohon sytytit
 Tulen ahjohon sydämen,
 Jonk' on taikavoimin taito
 Maahan taivasta takonut,
 Suomen ihmesammon luonut:
 Kiitos, suur-emo, sinulle! — —
 Annahan mun silmäellä
 Tätä toivojen taloa!
 Iso on pirtti Ilmarilla.
 Syvä on allani perustus, —
 Syvemmältä syitä etsin
 Kaiken maailman menoihin. —
 Seinät kuin valantavaski
 Kiipeävät korkealle,
 Niinkuin rannikko elämän
 Mellastavasta merestä.
 Siin' on turva taitomiesten
 Temmellyksille, teoille. —
 Tuolla katto korkealla,
 Kaunis kuin kuparikello,
 Itse Ilmarin takoma
 Kotitaivahan kuvaksi,
 Suuren Suomen pääläelle.

Korkealle se kohosi — —
 Katon alta kansan mieli
 Kohoa korkeammallekin,
 Puhki kattojen kamahda
 Luonnon tuorehen tupihin,
 Elämän asuntomaille!
 Siellä siipesi levitä
 Hersyvillä hettehillä,
 Ime vehmasta mehua,
 Tuo se tänne, täällä tuoksu
 Tervettä elämän totta.
 Sillä kaunista kotia,
 Innostuta ihmispolvvet,
 Ei huviksi herkän hetken,
 Vaanpa tenhoa tekoihin kansa!

HÄÄKANSA (jyryisellä innolla).

Tenhoä tekoihin kansa!

VÄINÖ (jatkaen ennustavasti).

Minä näen nousevan sukuja
 Into-Ilmarin povelta,
 Luonnon äänten etsimiä
 Tenhottuja työjaloja,
 Jotka kansan taivaskaihon
 Hehkuvaksi hengittävät,
 Huokuvat kevätvaloa
 Yli maan, ylitse kansan,

Suuren Suomen niemen luovat
 Taitomiesten temppeliksi,
 Jonka korkea kupoli
 Vapautta ja valoa
 Vartioipi,
 Rauhantöitä, rakkautta
 Seinät soipi.

HÄÄKANSA.

Vapautta ja valoa!
 Rauhantöitä, rakkautta!

ILMARI.

Miekka vaikenee mykäksi,
 Ihmistyöt, tekojen kentät
 Oikeuksista puhuvat,
 Kansa töistänsä kohovi.
 Sun sanasi, viisas Väinö,
 Kansan toivot, kaipaukset
 Voipi loitsia tosiksi.

ILVO.

Sinä tao miekkoja, seppo!
 Naisten kultakangastansa
 Anna helskyttää kotona!
 Sota on miesi, rauha nainen.
 Tai tahdot minusta miehen?

ILMARI.

Sulle on elämä rukki.
 Sen emosi sulle antoi.
 Miehen on elämä aura,
 Väärin miekaksi taottu.

ILVO.

Miekan jos hävität — voitpa
 Hävittää oman kotisi.
 Elät rosvojen seassa,
 Mielivallan miekan alla,
 Herkkuruokana halujen.
 Jollet pysty puoltajaksi,
 Saat aleta suupalaksi.

ILMARI.

Siksi on rakettu rauha.
 Rauhan lahjoja ja'amme —
 Sinä lahjoista ihanin!

ILVO (kuin yksin).

Rauha jäi terälle miekan. —

IMMO (yynnä toinen mies kantaa
esille suurta kirstua).

Tässä lahjalippahasi,
 Millä miel'hyväsi näytät —
 Käske, palvelen sinua!

ILVO.

Ensi lahja laulajalle:
Helmivyö sun helmistäsi!

(ojentaa Väinölle helmivyön.)

VÄINÖ.

Vyö olet itsekin: ihana
Sitoja sovintoliiton!

ILVO.

Lauluparvelle Kalevan
Jakelen hopeavöitä! —
Hopealta laulut soivat.

(Immo varttinän varrella jakaa ensin Pellervolle, sitte muille laulajille.)

PELLERVO.

Kiitos vöistä kirkkahista!
Kirkasta Kalevan päivä, —
Laulu lentäisi vapaana!

ILVO.

Sukkanauhat soittajille,
Ruusuiset kuin aamukaiku! —

(Immo jakaa sukkanauhoja.)

SOITTAJA (joukosta).

Ruusuiksi elämä sulle!

ILVO.

Sulle ompelin, anoppi,
 Sinipohjaisen hamosen,
 Tähtitäplin kirjaellun,
 Sekä vahvan villaviitan —
 Lämmintä sinulle soisin.

(Antaa anopilleen.)

LOKKA.

Kiitos, lapsi, lämmöstäsi!
 Koti lämpöinen sinulle,
 Syksyllä satoa paljon,
 Toivontähtiä suruissa!

ILVO.

Helmiheinäni, natori,
 Jonk' on liike toimintoa,
 Jonk' on toiminta tekoja!
 Ilmarin sisar ja silmä,
 Sepon sukkela kätönen,
 Onnentaikojen tekijä,
 Muille, mut ei itsellensä,
 Meren rannalla pesijä,
 Joka toivoja tähysti;
 Sinä vaatetat väkeä
 Kuin pukee kevät ketoja —
 Sinä neuvo nuorikkoa,
 Opasta talon tavoille,

Sano askaret, asiat
 Äyskimättä, ystävyksin,
 Niinkuin sisko siskollensa
 Hyväntahtoisin sydämin —
 Sulle suuresta merestä
 Helmet kaulalle punelin —
 Kanna kaulasi jalosti!

(antaa Anjalle helmet.)

ANJA.

Kiitos, kultainen kälyni!
 Kansan helmenä heloita! —
 Kun opit, niin opastan
 Sun tutuille työteloille,
 Neuvon töihin ja tapoihin.
 Yhtä sulle en opeta:
 Tietä toisehen talohon.

ILVO.

Kauneuden kaitsijani,
 Kaasoni, sinulle tässä
 Esiliina onneksesi!
 Sen olen kirjannut kukilla
 Kotiniityn niemen päästä —
 Hyvin hoitelit suloni!

KAASO.

Vielä kauemmin suloa
 Säilytä sydämässäsi! —
 Se parahin kukkaniitty.

ILVO (Immolle).

Juhtomiehille jakele,
 Vakaville vanhuksille! —
 Tuossa itselles osasi! —
 Naittäjille, nuorisolle,
 Lahjo kaikki naimakansa —
 Kilvan ottakaa osanne! —

(Immo heittelee lahjarihkamaa hääväkeen, joka kokoi-
 lee mikä mitäkin jokainen morsianta kiitellen.)

ILVO (Ilmarille).

Näinkö ostan ystäväni,
 Näinkö valtani rakennan?

ILMARI.

Näin näytät elämän lahjat
 Kaikki yhteistä olevan.

ILVO.

Yhteistäkö sun älysi,
 Sepontaitosi?

ILMARI.

Yritän

Kaikki keinoni jaella
 Voitoiksi tuhatluville.
 Niin ja'amme lähdevettä,
 Joka pulppuaa pihalla

Ympäri tuhanten juoda.
 Ethän tiedä, kons' on silmä
 Täältä kuiva, tuolta täysi,
 Tätä on sulla, toista muilla.
 Tarpehemme, toivehemme
 Toisihinsa kietouvat
 Kuin oksat tiheikössä
 Taikka juuret maan sisässä;
 Niin luovat väkevän metsän,
 Jok' ei kaadu, ei läpäise,
 Vainustellessa petojen.

ILVO.

Teillä on omat tapanne.
 Tuskin niitä tunnustaisin —
 Jollen lempisi sinua. —
 Orjako isännän verta?

ILMARI.

Minä en orjia suvaitse.
 Kaikk' ovat vapaita täällä:
 Työ on arvoksi jokaisen.

ILVO.

Onko korkea matala?
 Tai väkevä heikko, suurko pieni?
 Kultra rauta?

ILMARI.

Vaihtelevat

Arvot ja asemat maassa.
 Aika vierähtää välillä,
 Toista silmäsi näkevät;
 Monet heikot ja matalat,
 Joit' on vitsonut vihuri,
 Sitkistyvät, suurenevat,
 Yli vaaran vahvimpina,
 Hartevina hallitsevat —
 Käskevä, väkevä, korska
 Entisyys lahovi maassa.

LOKKA (taluttaen suurseppoa).

Tässä entisyys — isosi.

SUURSEPPO.

Terve teille, maan matokset,
 Kaivajat kanervamullan!

ILMARI.

Terve sulle, suur-isoni!
 Jälkikansasta iloitse!

(syleilee suurseppoa.)

SUURSEPPO.

Tekö korskina taotte
 Maahan taivahan taloa?

Minä sen takelin tuonne
 Korkealle päämme päälle,
 Missä maailmat menevät.

ILMARI.

Ilmalinnasi ihanat
 Eivät ne ylety maahan.
 Siksi meillä on omamme —
 Varataivas on talomme.

SUURSEPPÖ.

Tuulen on tupia teillä,
 Myrskylintujen pesiä,
 Taivahisten armon alla,
 Tiellä maallisten vihojen.

ILVO.

Meille kaikki on elämä:
 Suru, rakkaus, vihakin —
 Niit' elä kateile meiltä. —
 Tässä vanhukselle vaippa
 Talven tullessa levätä.

(asettaa vaipan vanhuksen harteille.)

SUURSEPPÖ.

Soisin kyynelten lävitse
 Teille taivasta näkyvän,
 Yön pimeän kautta aamun.

Minun on takomatyöni
 Ainakestävä, ikuinen.
 Poikani, sukuni seppo!
 Huuhdo virroista elämän
 Ainakelpoista, ikuista!
 Sitä tunnolla takele
 Suomen suurtalon tueksi,
 Vastapolvien varaksi.
 Sitä ei katehet kaada.

(Kohottaen kätensä.)

Kansa, suureksi sukeite!

ILMARI (Lokan kera vanhusta pois
 taluttaen).

Sinä pilviä pitelet.
 Meidän juuret viel' on maassa.
 Maahan taivahan makua
 Etsivät elämän työmme.
 Ei kätemme ylty tuonne.

SUURSEPPÖ (yhä poistuen).

Kaipaus, — kaipaus, — kaipaus!

VÄINÖ.

Hän kohotti pilven reunan,
 Mut ei taivasta avannut.
 Moinen sallimuksen ääni
 Käypi myrskysään edellä.

(Pelon-alaista kohinaa hääväessä.)

ILVO (aavistaen itsekseen).

Pian on kosto kolkuttava
Kotionnemme ovella.

ANJA (taluttaen pikku poikaa):

Pääsi nosta! — tässä toivo! —
Tapa vanha on Kalevalassa
Tuoda nuorikon povellet
Sulhasen suvusta nuorin,
Jolle haastaisit halusi,
Kuinka kansan kasvattaisit. —
Tahto on emo tekojen. —

(nostaa Ilvon polvelle pojan.)

Tässä poika polvellesi,
Nosta nuoriso jaloksi!

ILVO.

Mun on tahtoni haluja,
Mieltekoja. — Kasva, kansa,
Myrskylinnuksi merelle,
Jota ei yletä kotka,
Tullessa tulisen hetken;
Joka ei masennu maahan
Kohtalojen kolhinnasta.
Itse kāske kohtaloa.
Sallimuksen sarvipäisen
Riistä ohjakset käsistä.
Kuole ennenkuin matelet! —

Rautahan sinut puetan,
 Terästahdon sulle soisin!
 Elä sallimusta syytä,
 Syytä tahtoa omaasi!

(kansan murinaa.)

ANJA.

Sinä aavistat sotia,
 Vaikk' olet rauhanmiehen vaimo.

(poistuu pojan kera.)

PELLERVO.

Noilla nurjilla puheilla
 Sinä päällemme kukistat
 Suurjumalten kolkon koston.

KAVE (salaperäisesti).

Korvissani soi kohina,
 Suurten siipien suhina,
 Silmäni näkevät sankan
 Tuhopilven Pohjolassa.

(kansa pelon-alaisena.)

POIKA PIKKARAINEN (palaten).

Morsian! Minulle miekka!
 Tahdon suojella sinua.

ILVO.

Sinä urhoksi sukeut.
 Kerran sun sisusi luopi

Miekan kuntosi mukaisen.
Ensin kasva ja karaistu!

POIKA PIKKARAINEN.

Kyllä, morsian ihana.
Sepon suuruiseksi kasvan.

IMMO.

Kuulitko pojan pyrinnön?
Ilmari ihanne Suomen,
Rauhan-urho, ei soturi. —

ILVO.

Emo luonnotar imetti
Mulle maidossa terästä —
Sitä Suomelle imetän,
Kansan runkoa rakennan.
Kasva, lapsi, korkealle,
Mutta vankaksi ylene!

(Immo nostaa poikaa ja kansa uusii viime säkeen.)

VÄINÖ.

Miekka on hätävaramme.
Viisaus velisanainen
Ensin tarjoaa kätensä.
Hyvän tahdon taikakeino
Usein pulmista pelasti.
Vasta, kun peto vihainen,

Kynnet, hampahat haralla,
 Syöpi syytöntä sukua,
 Miekalta kysymme mieltä
 Kansan kiusatun avuksi.
 Kerran kaikki heimot, henget,
 Joilla soi sydämenkieli,
 Kaiken antavat omansa
 Yhteisen pesän avuksi,
 Kuin kylän tulipalossa,
 Joka kättä kaivatessa,
 • Joka henki tuo apunsa.

ILVO.

Miekka on sydän sodassa
 Eikä moinen melto mieli!
 Seppo, miekkojen takoja,
 Sinä ota Kalevan ohjat!
 Loistavin kala meressä
 Uipi parvensa edellä,
 Taitomies edellä joukon.

ILMARI.

Suurin kurki parven kärki.
 Väinön aattehet avarat
 Kuin avara tähtitaivas;
 Väinön innostus ihana,
 Kuin ukontulien läike —
 Ne Kalevan kansan johto.

Työssä seppo käy esinnä,
Laulaja sotarivissä.

VÄINÖ.

Minä vain sytytän; kansa
Kaukosankarin sivulla,
Kuin palava myrskypilvi
Valloittaa vapautensa —
Kauko Suomen miekan kärki.

ILMARI.

Kun sinä tyvestä työnnät
Minne miekan on asia.

ILVO.

Kauko? Lemminkäinen lieto?
Hurja häitten häiritsijä,
Sovun sortaja levoton,
Joka Pohjolan häväisi —
Hänkö Suomen miekan kärki? —
Ennen mulle miekan suotte:
Min' etsin etuja Pohjan
Kuin Kalevan — mulle miekka!
Minä johtoa tajuan,
Minä korskan Lemminkäisen —

ILMARI (hillitsevästi).

Kuohut, kultani, vihasta!

VÄINÖ.

Kauko ei katohon jouda.
 Kaikki tarvitsee Kaleva,
 Vertä lämmintä eniten,
 Nuorta mieltä liiatenkin.

(Pärähtää torvi. Sanantuoja sisään.)

SANANTUOJA.

Siell' on Kauko Lemminpoika
 Joukkoinensa!

VÄINÖ.

Käske tulla!

LEMMINKÄINEN (sotaveikkoineen).

Kättä, veikot! Kättä urhot!
 Onni Ilmarin pitoihin!
 Minä tulen Pohjolan periltä,
 Sammon mailta.

VÄINÖ.

Uutta tuonet?

LEMMINKÄINEN.

En vihoja teille kannan,
 Vaikka tuon sotasanoman.
 Sinne tyhjensin vihani,
 Täällä tarjoan käteni.

ILVO.

Tarjoat veristä kättä —
Sinä Pohjolan tuhosit!

ILMARI.

Missä sampo?

KANSA.

Missä sampo?

ILVO (kiihkeästi).

Tapoit taattoni — tapoitko?

LEMMINKÄINEN.

Ehkä arvata osasit.

ILVO (raivossa).

Tänne kaulasi, katala!
Kostan sulle Pohjan kohlut.

LEMMINKÄINEN.

Kaunis kaulani halata
Kuulun Pohjan kaunottaren!
Sitäpä Ahti ansaitseisi. —
Mut oletkin toisen vaimo.

LOKKA (Kaukolle).

Etkö haastella häpeä!

ILMARI.

Miksi et sopua haasta?

Aina nuolia satelet.

LEMMINKÄINEN.

Kalevalan kansan vuoksi
 Mua suututti, hävetti,
 Että seppo suurtekonsa
 Jätti Pohjolan hyväksi,
 Kotikansansa unohti
 Kuin orja osaton, maaton: —
 Minä sampoa yritin
 Korjata pidoista pohjan —

KANSA.

Missä sampo?

ILVO.

ja emoni?

LEMMINKÄINEN.

Mieles malta, Louhen lapsi,
 Niin et työtäni kiroa.

ILVO.

Haasta, hurja!

KANSAA.

Kerro kaikki!

LEMMINKÄINEN.

Sammon? — Louhi sen manasi
 Kuin tulisen kultalinnun,
 Alle vuoren vaskirinnan,
 Siit' yksin iloitaksensa,
 Tappiolla kansan onnen. —
 Silloin raivossa rajussa
 Minä Turjon päätä kohti — —
 Eikö totta, veikot?

SOTAVEIKOT.

Totta.

LEMMINKÄINEN.

Taisin syyttömän tuhota. —

ILVO (tuskaisesti).

Taaton rosvosit minulta,
 Ainoan kotisydämen,
 Käden katkaisit sovulta.

LEMMINKÄINEN.

Nyt pimeä yölepakko
 Siipiään lepättelevi

Kansan päällä! maan ylitse —
 Kuulettehan yön kohinan,
 Vaikk' on päivä!

KAVE (arasti).

Kuulen! Kuulen! —
 Näenkin jo mustan linnun!
 (Kansa peloissaan.)

ILMARI (synkästi).

Sammon kansalta anasti.

LEMMINKÄINEN.

Pelko pois, Kalevan kansa!
 Epätoivon me tapamme.

ILVO.

Eikö Ilvoansa sääli,
 Eikö muistanut minua?

LEMMINKÄINEN.

Muisti: — Louhi sun kirosi,
 Jotta et sepon suloksi
 Etkä kansalle Kalevan
 Lasta synnyttäis ikinä.

ILMARI.

Tämäkö tuho lisäksi!

LOKKA.

Poikani, sinun sukusi
 Kalevalasta ei katoa.
 Se on heimo hengestäsi,
 Läpi aikojen eläjä.

ILVO (katkerasti).

Se oliko mun emoni!

LEMMINKÄINEN.

Sana on Kalevan kulta.
 Jollet uskone sanaani,
 Et ole kalevalainen.

ILVO.

Oi emoni, oi emoni! —

(päättävästi.)

Uskon — tuossa mun käteni!
 Susi syö sikiöitänsä. —
 Teihin liityn, teitä puollan,
 Kuin käsi sydäntä, kilpi
 Päälakea, puollan teitä,
 Vaikka hiiltyisi vereni.

PELLERVO.

Tätä aavistin, epäilin:
 Hyvä ei tule pahasta,
 Onnenliitto ei vihasta.

LEMMINKÄINEN.

Sanonpa: hyvä pahasta,
 Lempi löylyn saannehesta,
 Vihasta velihopea,
 Rauha suuresta sodasta,
 Vaan ei ystävä ylevä
 Orjan armon antajasta. —
 Sotaliitto iskekäämme
 Vasten rosvoa vihaista!
 Tässä on urosta kolme,
 Koko kansa neljäntenä.
 Nelijalka on oritkin,
 Miksei liitto?

VÄINÖ.

Ensin tutki

Onko orhi kengitetty,
 Onko ruokittu, roteva,
 Tulta suusta suitsuaako,
 Onko päässä päivätähti?
 Tuon näetkö — suista ratsu!

IMMO.

Seppo Ilmari! Taoppa
 Uusi sampo Suomellesi!

KANSA (sepon ympärillä).

Uusi sampo! Uusi sampo!

ILMARI.

Eip' ole luotu tälle maalle
 Kahta kuuta, kahta aurinkoa,
 Kahta koskea Imatran.
 Tehty ei kahta Väinämöistä,
 Ei kyhätty kahta Pohjan neittä —
 Sampojako luoda voisin kaksi!

KAVE.

Meitä ahdistaa pimeys —
 Louhi nahkasiipon siivin!
 (Yölepakko näkyy ovelta; pimennystä.)

VÄINÖ.

Pois pimeys laulakaamme!
 Loistakaa, runottaremmes!
 Hääväki, Kalevan kansa,
 Laula valjakot valolle!

KANSA (intoisasti).

Laulakaamme! Soittakaamme!
 (Seuraavata laulettaissa runottaret yhä enemmän kirjastuvat värivalossa Väinön ympärillä.)

PELLERVO.

Kerronpa valon tarinan teille.
 (laulaa Väinön säestäessä.)
 Louhi, orjien emäntä,
 Valon kansalta varasti,
 Onnen kätki kuoppahansa,

Sysipilvillä sokaisi päivän.

Maa valitti, kansa itki:

„Ukko, auta valkeus vapaaksi!“

(Kansa uusii viime säkeen torvien säestäessä.)

Ukko nousi pilven päälle,

Siellä jyskytti, jyrisi,

Pilvet puhkoi ja punasi,

Ilmoihin salaman tulta iski,

Louhen vallan mustan mursi:

Päivä paistoi — Miss' on Suomen sampo?

(Kansa samoin' kuin edellä torvien säestäessä. Yö-
lepakko häipy: pirtti valkenee.)

Vuoressa unisen Pohjan,

Louhen kylmän kynnen alla,

Siell' on sampo, sieltä etsi.

Taivahan tulella rintas täytä,

Orjavallan kahle katko,

Miehen mieltä, miehen kättä käytä!

(Kansa soiton säestäessä uusien laulaa kolme viime
säettä. Koko hääsali loistaa lumovalossa.)

ILVO.

Anja, annahan kätesi!

Hiiltä kannamme sepolle,

Ahjon tulta auttelemme! —

Luovu en sinusta, seppo.

ANJA.

Jatkamme emoni työtä

Kuin vuosi ajan pituutta.

ILMARI.

Työtä, uskollista työtä.
 Jäsenemmekin alati
 Toisiansa palvelevat,
 Toinen toista ei hyleksi.
 Kansako tekisi toisin?
 Jokainen jokaista varten
 Työtä tehkämme tulessa!

VÄINÖ.

Työtä väljässä valossa.
 Runottaret, laulun immet,
 Valvokaa valon etuja!
 Siitä puhkeaa vapaus
 Kuin kevät povelta päivän.

LEMMINKÄINEN.

Vapaus, haluni taivas,
 Sulle soitan säilälläni,
 Sulle taistelen ja juonkin. —
 Vapautta vartijoimme!

HÄÄKANSA.

Vapautta vartijoimme!

ILVO.

Vapaus, hääilomme lapsi,
 Jota Louhi ei kironnut.

Vapaus, sylini sulho,
 Rakkauteni elämä,
 Jolla on sampoja satoja!

ILMARI (Ilvolle).

Kaunis mun vapauteni!
 Pöydän päähän sun korotan.
 Näen samponi sinussa. —
 Mut onnenjanoinen kansa?

IMMO.

Kansako! — sanonko, seppo? —
 Mulla sampona on sahra,
 Jolla kaivan maankamaran,
 Suomen suurennan, sulostan.

PELLERVO.

Siin' olemme yhtä mieltä:
 Kullakin oma on sampo.

LOKKA.

Sampo on sydämissämme.

ILMARI.

Kun se kestäisi, eläisi. —
 Väinö! — meitä nyt opasta!

VÄINÖ.

Seppo lausui sammon löytöloitsun:

„Jokainen jokaista varten
Työtä tehkämme tulessa!“

Mitä on onni armolahja,
Vaivattamme valmistettu? —

Irtokukka kulmillamme,
Joka kuihtui ja karisi.

Vasta, kun on kunkin meistä

Sampo juurtunut povessa,

Kun sen itse valloitamme

Työllä, vaivalla, verellä —

Silloin on se onnentammi,

Ylösversoava, vakava,

Lemmenlehviä jakava,

Eikä Louhi sit' anasta. —

Joka joukko! Kaikki kansa!

Heimot, lahkot! Lähtekäämme

Käsitysten, veljetysten

Sammon valloitusotahan!

(Väinö, Ilmari ja Lemminkäinen latvistavat kätensä korkeuteen.)

KANSA (kohottaen käsiään).

Sammon valloitusotahan!

Esirippu laskee.

man!

Luom. kaunok. 1.

